

1925 FEBRUÁR 15.

ERDÉSZETI LAPOK

LXIV. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

2. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő:

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1925 évre általában 240.000 K., erdőtisztéknek 120.000 K.,
erdészeti altisztéknek 80.000 K.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj (alap. kamat vagy tagdíj) és az időn-
ként közzétett pótdíj mellett járulnak hozzá.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének,

(Telefon: 37—22.)

Kivezető út

Az erdészeti közigazgatás szekere mind mélyebben nyomul a bonyodalom kátyújába. Mennél több terhet rakunk a szekérre, annál nehezebb a kivezető út.

Erőszak nem segít, legföljebb a járművet, az istrángokat szakítja ketté.

Nincs más hátra, mint szépen leszedni az új terhet s az üres kocsit a közelben található munkaerő segítségével egyes pályára terelni. A szekér a mienk is, segítenünk is kell.

*

Távol áll tőlem, hogy fejtegetésemmel bárkiben is megingassam a fennálló rendeletek tiszteletébe vetett hitet. Törekvésem, hogy a hiányok feltárásával a kivezető útra rámutassak.

Az egyesület illő formában eljuttatta lapunk másik helyén közölt előterjesztését a törvény végrehajtására illetékes tényezőkhöz. Miután úgy látszik, hogy az előterjesztés érdemi

elbírálásánál nem csekély jelentőséggel fog bírni az a körülmény, miszerint az erdészeti igazgatásról szóló törvény az eddig kiadott rendeletek alapján *életbeléptetettnek tekinthető-e vagy sem*, egyenesen a törvény végrehajtójának vélek szolgálatot tenni az alábbi okfejtéssel, amellyel bizonyítani kívánom azt, hogy maga a törvény ma még életbeléptetettnek nem tekinthető s a törvény rendelkezéseit követve előreláthatólag hosszú időn belül életbe se léptethető.

Ez a döntést illetőleg is könnyebb helyzetet teremt.

Előrebocsátom, hogy a legnagyobb tisztelettel hajlok meg a törvény végrehajtójának a törvény értelmezésére vonatkozó illetékessége előtt, de miután őt is kötik a törvény rendelkezései, nem lesz érdektelen, ha ezt a kérdést alapelemeire bontva, részletesebben boncolgatom.

A törvény 13. §-a kifejezetten megkülönböztetést tesz a *m. kir. erdőhivatalok és a m. kir. erdőigazgatóságok szervezése és életbeléptetése között*.

Természetesen a szervezés munkája a pusztá kerületi beosztás közzétételével befejezettnek nem nevezhető, hanem annak fontosabb eleme a működésre hivatott összes szerveknek életképessé tétele.

Ebből logikusan következik, de másként el sem képzelhető, hogy előbb kell a törvény végrehajtására rendelt *m. kir. erdőhivatalokat és erdőigazgatóságokat megszervezni*, csak azután lehet a *törvényt magát életbeléptetni*.*

Igy történt ez például 1899-ben, amikor elsőbb január 21-én a 690—99. eln. F. M. rendelettel a *szervezés munkája indult meg*, a március 30-án kiadott 15.217—99. F. M. rendelettel pedig a földművelésügyi miniszter megállapította, hogy az 1898 : XIX. t.-c. 1899 július hó 1-én lép életbe. De akkor már mindenki valójában ott volt a maga helyén, s tényleg meg is kezdhette működését.

Mindezekon kívül a törvény 16. §-ában kifejezetten meg van állapítva, hogy a törvény életbelépésének *idejét* a

* 13. §. első mondatában az „életbeléptetésével” szó előtt nyilván tévedésből maradt ki a „törvény” szó, amint hogy ez a törvény 16. §-ában már helyesen van kifejezve.

földművelésügyi miniszter rendelettel állapítja meg, viszont az 1898: XIX. és 1879: XXXI. t.-c. szervei a törvény 13. és 14. §-ai szerint szintén csak akkor szüntethetők meg, ha az új szervek már működésre képes állapotban vannak és a törvény életbelépett.

Mindezekkel szemben eddig mi történt? A 611—1925., 860—1925. és legújabban az 1050—1925. F. M. rendeletek, amelyek jöllehet a törvény „*részleges*“ és „*folytatólagos életbeléptetése*“ címet viselik, tartalmuknál fogva a szervezés folytatólagos munkájára, az igazgatóságok felállítására vonatkozó rendelkezésekkel azonosak. Itt is hivatalokat léptet életbe, helyesebben állít fel a rendelet, de a *törvény életbelépésének idejéről* ezekben a rendeletekben nincsen szó. Mielőtt azonban a szervezési munka befejezést nyert volna, mielőtt az új törvény végrehajtására rendelt, szerves összműködést feltételező *mindkét külső új szerv* (az erdőigazgatóság és az erdőhivatal) élő tartalommal megtöltetett volna, mielőtt működésre képes állapotba hozatott volna, a régi szervek, amelyek helyükön vannak és valóban élnek, meg lettek szüntetve, holott maga a törvény még nem lévén életbeléptetve, annak 14. §-a értelmében az 1898: XIX. t.-c. 8—10. §-ai és az 1879: XXXI. t.-c. 28., 30. és 34. §-ai még hatályon kívül helyezettnek nem tekinthetők.

Ugyancsak a 860—1925. F. M. rendelet második bekezdése azt rendeli, hogy az ekként megszüntetett királyi erdőfelügyelőség feladatait az 1923: XVIII. t.-c. *rendelkezései szerint* megszervezett 6 erdőigazgatóság az (új) erdőfelügyelők, vagyis az új törvény értelmében látja el.

A helyzet tehát az, hogy 1. a szervezés munkája megindult, de még befejezést nem nyert, s miután minden egyes szervnek a megfelelő helyére való eljuttatása különösen a mai rendkívüli viszonyok között hónapokig eltarthat, a szervezés befejező munkája még messze időre elnyúlik; 2. mivel a törvény végrehajtója a törvény életbeléptetésének időpontját csak a szervezés befejezését követő időpontra állapíthatja meg, a törvény 13—14. §-aiban foglalt rendelkezésekkel ellentétben, az állami erdőhivatalok és királyi erdő-

felügyelőségek megszüntetése időelőtti; 3. jóllehet a törvény még nem lépett életbe, a 860—1925. F. M. rendelet mégis arra kötelezi az erdőigazgatóságokat, hogy a megszüntetett királyi erdőfelügyelőségek feladatait a *még életbe nem lépett törvény rendelkezései szerint* az új erdőfelügyelők útján lássák el. Vagyis az a fonák helyzet állott elő, hogy a felállított, de a törvény életbeléptetése nélkül még működési körrel nem bíró erdőigazgatóságok az 1879: XXXI. t.-c. még hatályát nem veszített 28. §-ával ellentétben és érvénybe nem lépett törvény alapján bíztak meg az erdőfelügyeleti teendők ellátásával.

Tény, hogy a felállított igazgatóságok a szervezés további munkálatainál mint erdőigazgatóságok működhetnek, azonban kétségbevonom annak jogszerűségét, hogy ugyanezek az igazgatóságok a velük *szervesen együttműködő* második szervnek, a m. kir. erdőhivatalnak teljes kiépítése és a törvény életbeléptetése előtt az érdekelt közönséggel szemben az 1923: XVIII. t.-c.-ben megállapított jogkör szerint működhessenek.

Világosabbá teszi ezt az okfejtést egy, az igazságszolgáltatás köréből vett példa. Lehetetlen volna ugyebár az, hogy a Kúria és a Tábla felállítása mellett, de a legalsó fórum a Törvényszék megszervezése nélkül, megkezdődjék az igazságszolgáltatás. Hiszen mint láttuk, a m. kir. erdőhivataloknak és erdőigazgatóságoknak hatósági jogkörük is van.

A 13.800—1925. számú végrehajtási utasítás 13. §-a szól ugyan a m. kir. erdőigazgatóságok fokozatos megszervezéséről, de határozottan kimondja, hogy „a végrehajtási utasítás II. fejezetében foglalt *határozatok akkor lépnek hatályba*, amikor a m. kir. erdőigazgatóságok *fokozatos megszervezése* kapcsán és *külön kiadandó rendeletek alapján a törvény életbelép.*”

Ez a szakasz is megerősíti a fentebbi okfejtést s e mellett nyilvánvaló, hogy a *fokozatos* szó kizárólag a szervezésre, de nem az életbeléptetésre vonatkozik.

Ma és belátható hosszú időn belül ezeknek a rendeleteknek kiadatásából folyólag, az erdészeti közigazgatás terén máris

olyan mértékű a jogbizonytalanság és a bonyadalom, hogy véleményem szerint, *legelső és legsürgősebb teendő* volna a 611—1925., 860—1925. és 1050—1925. F. M. rendeleteknek hatályonkívül helyezése vagy mint fentebb képletesen említettem, a kátyú ingoványába elmerülő szekér új terheinek leszedése.

*

Az erdészeti igazgatásról szóló törvény végrehajtásának mellőzése ügyében illetékes helyre előterjesztett memorandum ezidőszereint még *döntés előtt* áll s egyebek között bizonyára ez a körülmény is befolyásolta az egyesületet abban, hogy állásfoglalásának szélesebb körben való elterjesztését -- mellőzte. Volt azonban egy másik mellékkörülmény is, amelyre az indítvány tárgyalása során egyik választmányi tag rámutatott.

Szóba sem került volna most ez az aggály, ha f. hó 8-án egy, az ügy érdemére nézve szerencsésnek nem nevezhető közlemény nem jelenik meg egyik forgalmasabb napilapban.

A közlemény egyes téves adatainak helyesbítése nem tartozik reám, de szembe kell szállnom azzal a beállítással, mintha indítványnomnak és egyben az egyesület állásfoglalásának olyan irányú és tárgyú megokolás lett volna az alapja mint a közlemény jelzi.

Aki az indítványt megelőző megokolást és az egyesület felterjesztését figyelemmel elolvasta, teljesen tisztában van azzal, hogy azokban a jelen helyzet mellékvágánya le van zárva, el van torlaszolva, ellenben a főszűly az erdészeti közgazgatás évtizedekre kiható megbénításának megakadályozására, az erdőgazdaság szabad fejlődésének biztosítására s közvetve az erdőmérnöki kar veszélyeztetett tekintélyének megővésére van helyezve.

Ezek után azonban sokkal helyesebb, ha szemébe nézünk az említett aggályoknak is. Hogy a továbbiakban is félre ne érttessem, állítom, hogy a kir. erdőfelügyelőség intézményének megfelelő, vármegyéenkénti kerületi beosztás mellett való kifejlesztése és a *szükséges* segédszemélyzet biztosítása esetén a jelenleg alkalmazásban lévő személyzet éppen úgy *nélkülözhetlen* lesz, mint az új törvény szerint tervezett igazgatóságok fel-

állítására mellett. Hogy mennyire így áll a dolog, legjobban bizonyítja a legutóbbi tényleges állapot, amikor a kir. erdőfelügyelőségi és állami erdőhivatali teendők kölcsönös átruházásával a kifejlesztendőnek jelzett állapot *nagy vonásokban évek óta a valóságban már végre is van hajtva* s csupán megfelelő szankcionálásra és kiegyenlítésre szorul.

A különbség csupán az, hogy míg a meghonosítani kívánt új rendszerben az ellenőrző és irányító szervek túltengenek s inkább akadályozó, mint alkotó munkára lesznek kényszerítve, addig a régi rendszer megfelelő kifejlesztése mellett ugyanez a munkaerő kizárólag alkotó munkára lesz igénybevehető s e mellett a kir. erdőfelügyelőségi intézménynek legnagyobb értéke, a személyes felelősség melletti közvetlen intézkedési jog és kötelezettség, a meglévő megyei szervezettel fennálló helyes kapcsolat fenmaradása biztosítható.

Hogy a kir. erdőfelügyelőnek helyettesén kívül egyéb szakőrökre is feltétlenül szüksége van, azt bizonyítják a legutóbbi évek tapasztalatai, megmaradt kevés erdőnk gondosabb és intenzívebb művelésének és fentartásának szüksége, bizonyítja a nemrégiben kiadott — bár sok tekintetben — revízióra szoruló — üzemrendezési utasítás is.

Hiszen, ha a királyi erdőfelügyelő teszem azt, a fokozatos felújító vágás módszerével foganatosított fahasználat mértékéről meggyőződést akar szerezni, manapság már nem lesz elegendő az egyszerű helyszíni bejárás, hanem sok esetben több napra, sőt talán hétre kiterjedő szakértői felvételt lesz szüksége.

Ilyen részletmunkákat az erdőfelügyelő saját maga nem végezhet, ezeket kénytelen lesz szakértő segédszemélyzetével elvégeztetni.

Az erdőrendezőket illetően is megfelelő megoldást lehet teremteni. Azt hiszem, egyértelműleg megállapíthatjuk, hogy ha valamikor, úgy manapság erdőrendezőkre és segédmunkaerőre nagy szükség van, de lesz is. Csakhogy nemcsak irányításra, irányelvek megállapítására van az erdőgazdának szüksége, hanem mindezen felül elsősorban arra, hogy valaki azt az üzemtervet tényleg el is készítse.

Tehát anélkül, hogy elébe vágni kívánnék minden egyéb állásfoglalásnak, a magam részéről inkább azt a gondolatot vetem fel, hogy nem volna-e még arra is szükség, hogy egy lényegileg önálló, félig-meddig állami támogatás mellett működő intézmény létesíttessék, amely esetleg erdővidékenként, elviselhető önköltségi munkadíjak mellett a tényleges erdőrendezési munkálatok és egyéb erdőmérnöki műszaki munkálatok végrehajtásával foglalkozna.

Egy ilyen intézmény aránylag csekély állami támogatással úgyszólván önmaga tartaná fenn magát s emellett az az erdőbirtokosokat igen sok fejtöréstől, gondtól szabadítaná meg.

Egy ilyen intézmény létesítésével kiküszöbölhető volna az az inkompatibilitás kérdése is, amely tulajdonképpen az új rendszer keretében az erdőfelügyelet és az erdőrendezés működési köre között tényleg fenáll és sűrűlódásokra szolgáltat okot s e mellett különösen a mai átmeneti időkben még a munkabíró állásnélküliek, valamint az alkalmazást nem nyert fiatalság részére is munkaalkalmat teremtene.

Az erdőgondnokságokat nem is említem, abban minden szakember egyetért, hogy a gazdálkodás belterjességével — amire ezen a megmaradt országrészen különösképpen szükség van — az erdőgondnokságok szaporításához a legkegyetlenebb anyagi helyzet mellett is kell pénznek lenni, mert ezt a szükségét egyenesen maguk az elérendő pénzügyi eredmények követelik meg.

Még tovább mentem, mert feltétlenül szükségesnek tartottam a különösen elhanyagolt járási erdőőri, helyesebben erdőaltiszti intézmény kiépítését, mert ez is valóban közszükséget képez.

Egyáltalában nincs mit takargatnunk, igenis a meglevő erdőtishti személyzetünk mondhatnám minden egyes tagjára szüksége van ennek a csonka országrésznek is, mert sok a megoldandó feladat ma is, de még több lesz a legközelebbi jövőben, amikor reméljük, hogy érvényesülni fognak azok az irányelvek, amelyeket *Rochlitz* Dezső 1918-ban oly világos érveléssel fejtett ki e lapok hasábjain.

Azonban ennek egy előfeltétele is van. Az államérdekből való felügyelet gyakorlását is csak a szükséges mértékig szabad gyakorolni, a nem egy esetben *magas nívón álló magángazdálkodás szabadságát* cél nélküli túlmenő intézkedésekkel nem szabad korlátozni s mindenekelőtt tényekkel kell meg szüntetni egyes erdőbirtokosok körében azt a *téves hiedelmet*, mintha az üzemterv nem volna egyébként szükséges rossznál.

Czillinger János.

A fák növekedésére vonatkozó újabb vizsgálatok

(Az Erdőmérnöki Főiskola Növényteni Intézetétől. 25. sz.)

Írta: dr. Fehér Dániel

Az erdei fáink törzsalakjára és azokra a tényezőkre vonatkozólag, amelyek ezen, a gyakorlatban felette változó és eltérő alakok kifejlődését befolyásolják, a legutóbbi időben még kevés pozitív adat állott rendelkezésünkre.

A fa-alak matematikai vizsgálata, tekintettel a fák köbözésére szükséges pontos képletek felállításának gyakorlati fontosságára, meglehetősen nagy irodalmi munka tekinthet vissza, azokra a tényezőkre vonatkozólag azonban, amelyek a faalak kifejlődését szabályozzák, egészen a legutóbbi időnkig még kevés elfogadható elmélet vagy feltevés állott rendelkezésünkre. (I.)*

Metzger (II.) 1893-ban elméletet állított fel, amely szerint a fatörzs fejlődését a még nagyobbbrészt ismeretlen belső élettani tényezőkön kívül elsősorban az uralkodó szélnek a koronára, illetve magára a törzsre gyakorolt nyomása befolyásolja. A törzsnek hordania kell a korona néha rendkívül súlyos terhét, ami már szélesenedes időben is jelentékeny visszaható szilárdsági igénybevételt jelent s amelyet szeles időben még csak fokoz az a körülmény, hogy ilyenkor a szél ereje a korona súlypontjában, mint a szél erejének támadó pontjában hatva, a törzset meghajlítja és ily módon ezt hajlításra, a gyökeret pedig húzásra veszi igénybe. *Metzger* tehát

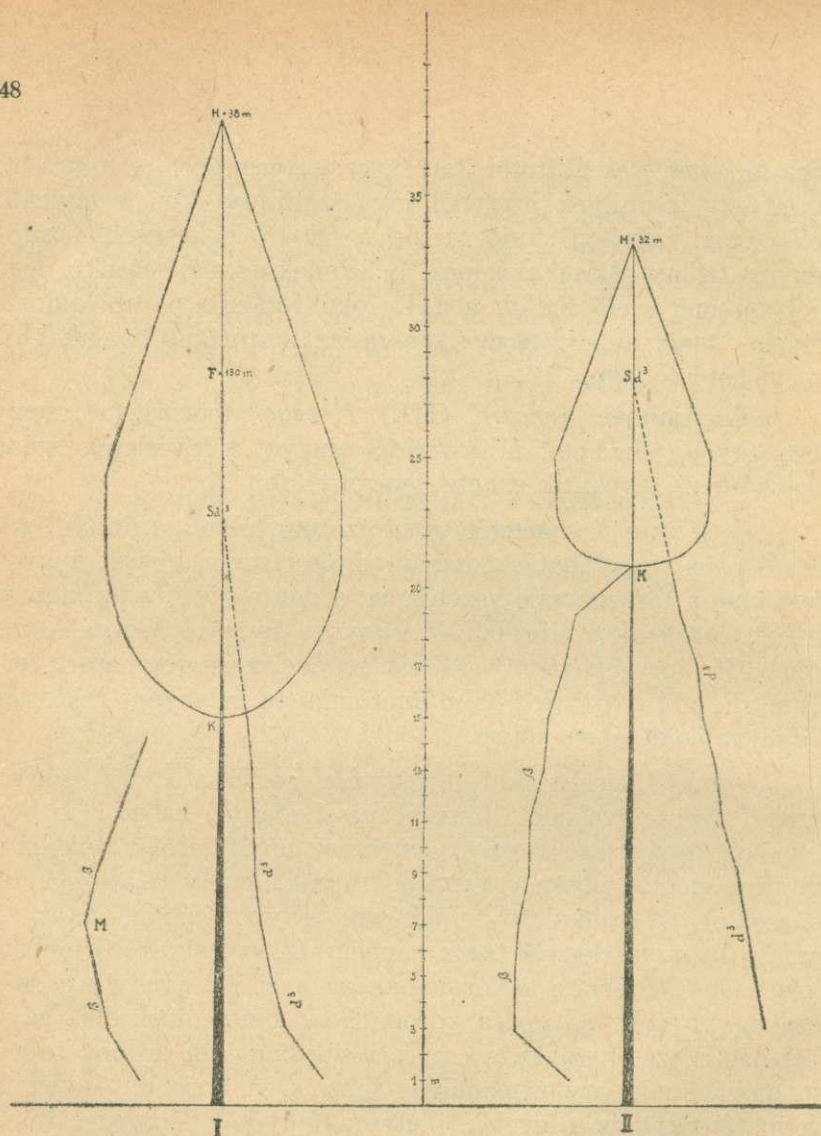
* Az idevonatkozó irodalom ismertetését lásd a közlemény végén.

azt az elméletet állította fel, hogy a természet a fatörzset, mint egy bármilyen irányból jövő szélirány ellen is egyenlő ellenállást kifejteni tudó tartót, a lehető legkevesebb építőanyag felhasználásával képezi ki. Ennek az elméletnek a legjobban megfelelő faalak a III. fokú rotációs paraboloidnak felelne meg, amely természetesen az empirikus faalakoktól meglehetősen eltér.

Legújabban *Jaccard* (III.) *Metzger* teóriájával szemben egy új elméletet állított fel, amelyet a kísérletek egész sorozatával igyekszik exacte bebizonyítani.

Ő *Metzger* elméletét határozottan elveti, miután szerinte nem a szél hatása, hanem elsősorban a víznek a gyökerekből a törzsbe való vezetése az a döntő körülmény, amely a fák alakjának a kifejlődését irányítja és befolyásolja. Amíg tehát *Metzger* okokban vélte ezt a növekedési regulátort felismerni, addig *Jaccard* belső anatómiai és fiziológiai faktorok együttműködésében keresi.

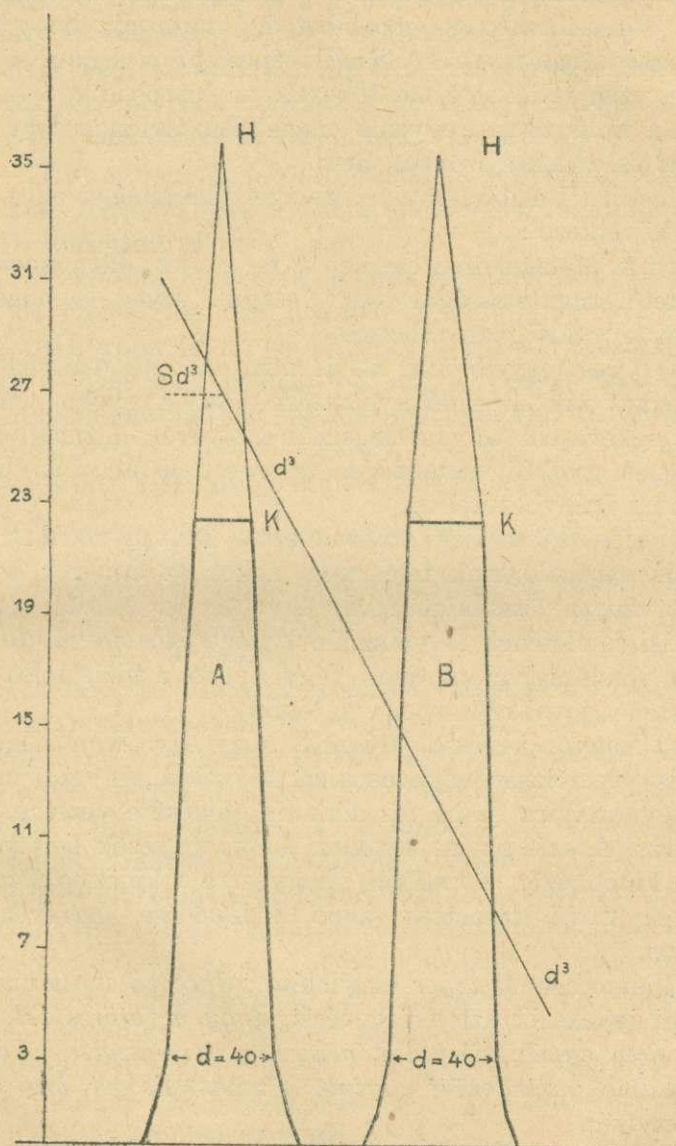
Jaccard mechanikai fejtegetései során a *Picea excelsa* szabályosan növekedett törzseit veszi alapul. Először is oly elméleti törzset szerkesztett, amelynek az átmérői a 3-ik hatványra emelve olyan egyenesbe futnak, amely a koronának a szélről megtámadott felületének súlypontjába fut át, s amely ilyen módon *Metzger* elméleti feltevéseinek legjobban megfelelné. Szerinte a koronának az a része, amelyet a szél csakugyan igénybevesz, a korona hosszmeteszetének fél—egy-harmad részét teszi ki, s ennek a súlypontja a korona teljes magasságának egyharmadában fekszik. A korona tényleges felületét ugyanis a levelek, illetve a fenyőtűk tényleges felülete adja, ez a felület azonban a korona elméleti hosszmeteszeti szelvényének csak fél—egyharmad részét teszi ki. Egyúttal azonban 50 kgr/m^2 szélnyomást véve alapul, a törzs különböző szelvényeinek a hajlítási igénybevételét is kiszámította a $\beta = \frac{M}{W}$ képlet alapján, ahol M a hajlító nyomatékot, W pedig az ellenálló nyomatékot jelenti. Az igénybevétel maximuma az elméleti törzsformánál 5 és 9 m. magasság között fekszik. (L. 1. és 2. á.)

1. sz. ábra. Jaccard munkájának 1. sz. rajza után. — I. Egy Picea-törzs d'Oppiglen környékéről (szabadon álló). — II. Egy Picea-törzs Winterthur vidékéről (zárt állásban felnőtt). H a törzs teljes magassága. F a korona teljes felülete. I-nél $F = 130 \text{ m}^2$, a szél által igénybe vett felület $F1$ (kb.) $= 70 \text{ m}^2$. II-nél $F = 45 \text{ m}^2$, $F1$ (kb.) $= 25 \text{ m}^2$. A szél nyomása I-nél 100 kgr. m^2 , II-nél 60 kgr. m^2 ennek az értéke I-nél kb. 7 tonna, II-nél kb. 1,5 tonna. — K A korona kezdete, d^3 az átmérők harmadik hatványait összekötő grafikon Sd^3 az a pont, ahol d^3 a törzset metszi.

B a különböző szelvényekre kiszámított $\left(\frac{M}{W} = \beta\right)$ igénybevétel grafikonja.

M a legnagyobb igénybevétel helye.

2. sz. ábra. Jaccard munkájának 2. ábrája után. — B Egy valódi Picea-törzs alakrajza. A Egy Metzger elmélete alapján mint egyenlő ellenállású Piceatörzs rajza. Jelmagyarázat, mint az első ábrán.

A számítások és grafikus szerkesztések azonban egy valódi *Picea*-törzsre vonatkozólag azt mutatták, hogy kb. 7 m. magasságban a törzs ellenállóképessége a legnagyobb, ez alatt és ezen felül azonban fokozatosan kisebbedik, 5 és 9 m. között a törzs ugyan egyenlő ellenállású tartónak felel meg, e fölött és ez alatt azonban nem.

Jaccard további érvei a Metzger-féle elmélet ellen röviden a következő:

a) A Metzger-féle elmélet a fa teljes homogenitását, egyöntetű rugalmasságát veszi alapul. Ilyen homogenitás azonban a valóságban nincsen.

b) Öreg, egyedülálló, tehát nem zárt állományban felnevelkedett fák ellenálló nyomatéka jóval nagyobb, semmint azt a legkevesebb anyagfelhasználás elvével megmagyarázni lehetne. A gyökfő vastagodása szintén nem áll arányban a szél általi igénybevétellel.

c) Ha a *Picea*-törzs hosszmetszete csakugyan a III. fokú rotációs paraboloidnak felel meg, akkor az átmérők harmadik hatványait összekötő ferde egyenesnek a szél effektív támadási felületének súlypontján kellene áthaladnia. *Jaccard* szerint a valóságban az nincsen így, hanem a törzs felső része a kelleténél jóval erősebben van építve.

d) Nagyon kevésbé valószínű, hogy egy olyan még lokálisan is jelentékeny változásoknak alávetett tényező, mint a szél, egy annyira szabályos alak kifejlődésére vezetne, mint a fatörzs. A szél hatása gyakran helyi tényezők befolyására felette különböző, a nélkül, hogy erre a különböző termőhelyeken növe fatörzsek alakja kifejlődése észrevehetően reagálna.

Ellentétben Metzger elméletével, *Jaccard* most már beigazolni igyekszik azt a feltevését, hogy a fatörzs tulajdonképpen nem egyéb, mint a növény egy természetes vízvezető szerve, amely mindenütt egyenlő vízmennyiséget képes felé vezetni.

Jaccard szerint tehát a fiziológiai funkció lép előtérbe, míg az erősítő feladat csak másodsorban jöhet tekintetbe: a törzs feladata főképpen abban áll, hogy a korona vízvesztése

(asszimiláció, párolgás) és a gyökér által felvett vízmennyiség között a szükséges harmóniát létrehozza.

Meg is kísérli mindjárt elmélete alapján egy *Picea*-törzs szerkesztését, melynek alapjául a következő, szerinte a valószínűségben is létező feltételek szolgálnak. (Lásd 3. á.)

1. Mint *vízvezető* felületet csak a legutolsó, tehát élő évgyűrűk *felületét* veszi tekintetbe. A vízvezetőképesség ezzel a *felülettel* áll arányban.

2. A korona vízvesztésének (transpiráció) és a szállított víz mennyiségének arányát állandónak veszi.

3. A korona évi növekedését 1%-kal veszi számításba, viszont a törzs tisztulására (tout en se degarnissant) illetve a korona magasságának apadására évenként 20 cm-t tételez fel.

Az általa kiszámított elméleti törzsformát a valódival a $\frac{d_{3/4} h}{d_{1/4} h} = n$ (IV.) képlet alapján kapott viszonyszámmal hasonlítja össze, ($d_{3/4}$ a teljes törzsmagasság $3/4$ részében vett átmérő, $d_{1/4}$ a törzsmagasság $1/4$ részében vett átmérő, h a törzs teljes magassága.)

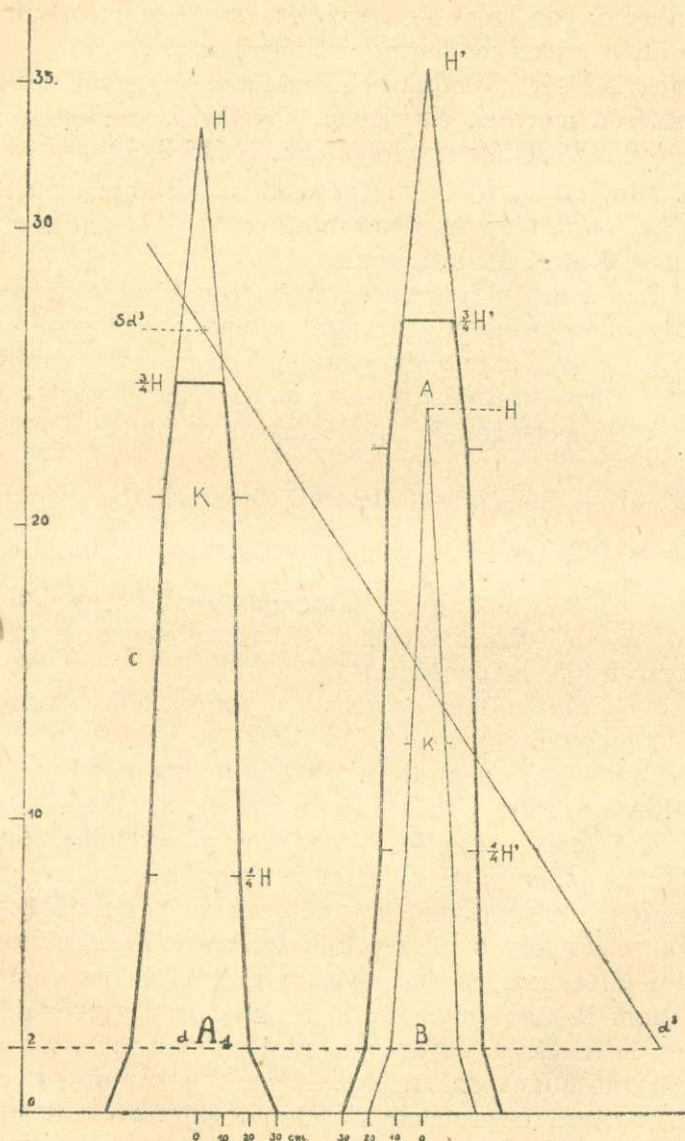
Az elméleti törzsalak adatai a valóságból vett törzsek adataival meglehetősen egyeznek.

Jaccard ezen számításokon kívül még néhány számítást, illetve mérést is közöl, amelyekkel az u. n. vízvezető évgyűrűfelületet számítja ki, mindig a legutolsó, tehát a vízszállítás szempontjából effektív évgyűrűket véve alapul.

Mérései eredményét kivonatosan az 1. sz. táblázatban közlöm. A tényleges vízvezető felület számításánál természetesen a tavaszi és őszi pászta erősítő és parenchymatikus elemeit figyelmen kívül hagyta és a vízvezető elemeknél is csak a sejtfalon belül megmaradó vízvezető edényüregfelületet számította. A mérések alapjául egy a Zürich melletti Degenried kísérleti területről vett 19.2 m. magas *Picea excelsa* szolgált.

A táblázat adatai *Jaccard* szerint a következő fontosabb eredményeket adják.

a) A talaj feletti 2 m. és 12 m. magasságban fekvő

3. sz. ábra. Jaccard munkájának 5. sz. rajza után. — A Egy a vízvezető elmélet alapján szerkesztett elméleti forma, $n = \frac{d_{3/4}h}{d_{1/4}h} = 0.52$. — B Egy 50 éves valódi Picea-törzs $n = 0.47$. — A1 Egy 74 éves valódi Piceatörzs (Winterthur) $n = 0.57$. — A többi jelzés, mint az első ábránál.

1. sz. táblázat
Jaccard 3. sz. táblázata után.

Elemzett törzs adatai:

Picea excelsa, teljes magasság 19·20 m., a korona kezdete a talaj felett 12·20, a korona magassága 7 m., a korona legnagyobb átmérője fatörzstermő helye: Wegenried, Zürich mellett.

A megvizsgált keresztmetszelvevények megjelölése m a talaj felett	Az évgyűrűk átlagos szélessége				az 1911–1914 évek átlagos évgyűrű szélessége: m/m	a törzs kerületének kéreggel: c/m	az utolsó évgyűrűk keresztmetszetének felülete: c/m ²	az 1911–1914. évgyűrű felületek átlagának összege: c/m ²	az évgyűrű területének valódi értéke: c/m ²
	m/m 1914	m/m 1913	m/m 1912	m/m 1911					
0·10	37·5	34·2	—	—	35·9	81	304	290	7·8
2·00	23·5	21·3	13·0	27·3	21·3	53	125	112	3·0
4·50	20·1	12·6	10·1	23·6	16·6	49	99	81	2·2
7·50	27·8	18·5	16·4	23·5	21·3	43	119	92	2·5
9·50	34·2	24·0	21·0	28·0	26·8	38·5	132	103	2·8
12·20	42·8	29·3	29·6	32·0	33·4	31·0	145	114	3·1

Jegyzet. Az évgyűrűk felületét 37-szeres nagyítás mellett mikrofotografálták. A legutolsó rovat előtt lévő adatok ezeknek a mérésére vonatkoznak. Az utolsó rovat adatait olyan módon nyerjük, hogy az utolsóelőtti rovat tételeit 37-el elosztjuk.

szelvényekben az utolsó 4 évgyűrű vízvezető felületei egymással egyeznek, amely körülmény Jaccard alapvető tételét látszik igazolni.

b) Az elhalt oldalágak a törzsben a vízvezető felületet lényegesen kibővíti. A fa ezen a körülményen az évgyűrűk szélesbítésével igyekezik segíteni.

c) A törzs korona alatti félmagasságában a vízvezető felület eléri a minimumát és azután ismét növekedik. A minimum helye egyúttal azt a határt is jelöli, amely a korona alatti törzsnek a gyökér és korona hatása alatt levő két részét egymástól elválasztja.

Jaccard még egy másik jelenséget is igyekezik a most kifejtett elvek alapján magyarázni, nevezetesen az erős törzs vastagodását a szabadon álló fák alsó részén. Ezt azon körülménnyel magyarázza, hogy a gyökér fokozottabb működést fejt ki, miután a korona nagyobb terje-

delménél fogva nagyobb levélmennyiséget kell neki vízzel ellátnia, s ezért a gyökér befolyása alatt álló törzszóna is erősebb vastagodást mutat, míg a sűrű zárlatban álló fák gyenge koronája kevés vizet használ fel, és ezért a gyökérszónának, minthogy kevesebb vizet vezet, vastagodásra nincsen szüksége s viszont a kis mennyiségben képezett asszimiláták sem vándorolnak nagyobb mértékben lefelé.

A *Picea*-törzsen végzett vizsgálatok kifejezetten a korona alatti törzsrészletre vonatkoztak. A koronán belül fekvő törzsrészre és az ágakra vonatkozólag egy másik, 18 m. magas *Sequoia sempervirens*, egy 11.4 m. magas *Picea omorica* és egy 20 m. magas *Betula verrucosa* törzsét vizsgálta meg.

Az eredmények általában azt mutatták, hogy a koronán belüli törzsrészlet vezetőfelülete jóval nagyobb, mint a koronán alulié. Ezt a jelenséget azzal magyarázza, hogy a koronán belül az ágak a vezetőfelületet negative befolyásolják, illetve ezt többszörösen megzavarják s a fa ezt a hatást kompenzálja a nagyobb vezetőfelülettel.

Vizsgálatai azt mutatták, hogy a koronán belüli törzs és ágak teljes vezetőfelülete is jóval nagyobb, mint a törzsnek a korona bázisán vett szelvényében számított vezetőfelület, ezért a koronának az egységnyi felületre vonatkoztatott vezetőképessége is nagyobb, mint a törzsé.

Egy másik jelenséget is tisztán fiziológiai okokkal magyaráz, nevezetesen: miután az ágak az asszimilátákat, tehát a fa organikus képzőanyagait a levelekhez való közeli fekvésük folytán nagyobb mértékben kapják, mint az alantabb fekvő részletek, azért ezeknek a fája is súlyosabb lesz, mint a törzsé. Viszont ugyanez a tényező magyarázza meg a gyökérfa relative könnyű voltát.

Eredeti az az elmélet is, amely szerint az ágaknak a törzsbe behatolása helyén tapasztalható vastagodások arra vezethetők vissza, hogy ezen a helyen az asszimiláták levezetésében torlódás s ezért tápanyagtöbblet áll be s ennek a feleslegesnek a felhasználása folytán keletkeznek ezek a vastagodások.

A gyökfő hirtelen vastagodását szerinte az a jelen-ség idézi elő, hogy a vízáram akkor, mikor a gyökerekből a törzsbe jut, hirtelen irányváltozást szenved, ami az áram lassabodásával jár. A fa ezt csak úgy tudja kiegyenlíteni, hogy a tényleges vezetőfelületet megnagyobbítja, innen a gyökfő feltűnő vastagsága. Valószínűleg a gyökfő és az ágalapok hirtelen vastagodásánál egy másik tényezőnek is szerep jut. Nevezetesen a kambium ezeken a helyeken megrövidül, és ezért homorú oldalán egy hosszanti nyomás lép fel, amely az elemek fokozottabb növekedését idézi elő.

Úgy a Sequoiánál, mint pedig a Betulánál a számítások azt mutatták, hogy az utolsó évgűrű felülete alulról felfelé számítva jelentékenyen megkisebbedik (Betula 2000 mm^2 — 240 mm^2). A tracheidák és az edények átmérője a fa csúcsa felé fokozatosan kisebbedik, míg számuk ezzel fordított arányban növekedik. Vizsgálatait a bélsugarakra is kiterjesztette, szerinte a bélsugaraknak felületegységre vonatkoztatott száma ott a legnagyobb, ahol a legerősebb vastagsági növekedést találjuk s viszont a legnagyobb számban ott találjuk őket, ahol a legszűkebb tracheidák vannak. Itt egyúttal magasságuk is redukálódik. Igen érdekesek a fenyőágak excentricitására vonatkozó vizsgálatai. A fenyők oldalágainak, továbbá a ferdén növényes törzseinek a beltől számított alsó oldala jóval vastagabb a felsőnél, tehát erősen excentrikus jelleget mutat. (Hyponastia.) A lombfánál éppen fordítva áll ez a dolog. (Epmastia). Az ilyen fenyőágak alsó oldalának a szövetei túlnyomóan kis üregű elliptikus keresztmetszetű tracheidákból állanak, fajsúlyuk jóval nagyobb, mint a felső oldalé, vízben szegények s ezért vízvezetőképességük is rendkívül kicsi. Ezek a szövetek inkább nyomásra vannak igénybevéve, színük barnásvörösre játszó s ezért vörös fának is mondják. (Druckholz, Rotholz, bois du compression, bois rouge.) Ezzel ellentétben a belső oldal nagy üregű, vékony falú tracheidákból van felépítve, melyeknek szögletes keresztmetszete van és kétségkívül a víz

vezetésére szolgálnak. A lombfáknál ez a húzásnál igénybevett szövet viszont hosszúra megnyúlt, kevésbé fásodott farostokból áll (fibre de tension), az edények kisebb számúak, viszont a nyomásra igénybevett szövet rel. rövidebb rostokból (fibre de compression) van felépítve. A húzásra igénybevett szövetnek a színe is sokkal világosabb s elemei kevésbé fásodnak. Tekintettel arra, hogy ez a szöveti zóna inkább húzásra van igénybevéve, a német „Zugholz“ (bois du tension) elnevezéssel is jelölik. Az általánosan elterjedt felfogás szerint ez a nyomásra igénybevett vörösfű és a húzásra igénybevett szövetek képződése főképen mechanikai okokra vezethető vissza, míg az excentrikus vastagodás folytán kifejlődött elliptikus keresztmetszervény célja a korona hordozásánál szükséges nagyobb hajlító nyomaték kifejtése. Jaccard vizsgálatai szerint azonban a „vörösfű“ keletkezését sem lehet mindig tisztán mechanikai nyomásra visszavezetni, így öregebb ágak alsó oldalán gyakran lehet vékonyfalú traheidák fellépését is megfigyelni. A húzásra igénybevett fa képződését kísérleti úton is elő lehet idézni, ha az ágakat hosszabb ideig meghajlítjuk s így a convex-oldal szöveti elemeit húzásra vesszük igénybe. (V.)

Ez már *Metzgernek* is sikerült kísérleti úton, újabban *Jaccard* szintén jó eredményeket ért el. Szerinte ez a két szövet ugyan mechanikai hatásra képződik, azonban fiziológiai tényezők, mint: geotropizmus, heliotropizmus stb. szintén szerepet játszanak a kifejlődésnél.

Vizsgálatai szerint a „vörösfű“ nem bír mindig nagyobb nyomási szilárdsággal, mint a húzásra igénybevett szövetek. Longitudinális állandó nyomás mellett azt találta, hogy 23 eset közül csak 16 esetben volt nagyobb a szövetek nyomási szilárdsága az ágak alsó oldalán. (VI.)

A fák excentrikus növekedésére vonatkozólag *Jaccard* szintén egy új hypothezist dolgozott ki, ami röviden a következő: az excentrikus vastagsági növekedést szerinte részben a táplálkozást befolyásoló külső tényezők, mint

egyoldali erősebb felmelegedés, egyoldali erősebb lombozat befolyásolják, ahol a jobban melegített oldal és a több lombbal, tehát több levezetett asszimilátával rendelkező rész erősebben növekedik.

Másrészt azonban mechanikai tényezők, mint a nehézségi erő, a vertikális irányban idéz elő erősebb vastagodást, hasonlóképpen az egyoldali állandó erős szél is az átmérőnek a szél irányában való növekedését és ezáltal a hajlító nyomaték jelentékeny megnagyobbodását idézi elő.

Megkísérli az excentricitást a húzó és a nyomó szilárdságnak az osmotikus nyomásra és a plazma *permeabilitására* gyakorolt hatásából hypothetikus úton beigazolni. Azt a jelenséget pedig, hogy a fenyőknél az ágak alsó, a lomboknál pedig a felső oldala fejlődik erősebben, avval magyarázza, hogy a fenyőknél a nedváramlás jóval lassabban megyen végbe s ezért lehetségessé válik, hogy a nehézségi erő rájuk fokozottabb befolyást gyakoroljon, ami azután az asszimilátáknak az alsó oldalon való felhalmozódásában fog megnyilvánulni.

Végeredményben szerinte a vastagsági növekedés a kambiumsejteknek a külső és a belső tényezőkre adott reakciójában nyilvánul meg.

a) Belső tényezők: a. a. növényi szervezete, amely a reakciók kereteit megadja.

b) A polaritás.

c) Húzó nyomó igénybevételek.

d) A táplálkozási viszonyok, a plazma permeabilitása, az áramló nedvek koncentrációja stb.

Az excentrikus vastagsági növekedésre vonatkozólag még újabban A. Engler VII. is közöl vizsgálatokat. Főbb eredményei közül megemlítjük röviden a következőket:

1. Erdei fáink törzsei és ágai a geotropizmus hatására képesek ismét felemelkedni, tehát a ferde törzsek, hónyomás által meghajlított ágak ismét felegyenesednek. A lombfák azonban sokkal élénkebben reagálnak mint a fenyők.

2. Amíg a lombfák a fény hatására is reagálnak, tehát törzsük és ágaik annak megfelelő növekedési mozgásokat végezhetnek, addig az *Abies*, *Picea*, *Pinus*ok és a *Larix* törzsei erre nem képesek.

3. Ferdén álló törzseknél, a nyomott oldal erősebben fejlődik. Ő a nyomás alatt képződött fától (Druckholz) megkülönbözteti a nehézségi erő befolyására keletkezett fát és ezt „geotroph“-nak nevezi. Nyomás alatt képződő excentrikus fa keletkezik, a longitudinális, az egyoldalú nyomás hatására a fák ágainak alsó oldalán, míg a fák ágainak felső oldalán a geotropizmus hatására „geotroph“-fa jön létre. (Zugholz.)

4. A fiatal farészeknél a fény hatása rendszerint jóval felülmúlja a nehézségi erő (geotropizmus) által kiváltott ingert. Az ingert mindig a fiatal, még el nem fásodott hajtások veszik fel (percepció), melyek azután az első sejtek segítségével odavezetik, ahol az ingernek hatnia kell. A reakció, tehát a növekedési mozgás kiváltásának a helye, jóval mélyebben az ágak és a törzsek bázisa közelében fekszik.

5. A nehézségi erőnek a vastagsági növekedésre gyakorolt hatása jóval erősebb, mint a nyomási igénybevétele.

6. Kiszáradásnál a „geotroph“ fa jóval erősebb mértékben húzódik össze, mint az alsó oldalon lévő szövetek, ezért ez a jelenség lényegesen elősegíti a lombfák ágainak idősebb korban való felemelkedését.

A fenyőknél viszont R. Hartig szerint a „vörösf“ húzódik jobban össze, ami viszont a fenyők oldalágainak lefelé hajlását idézi elő.

7. Ahol a nehézségi erő és a nyomás egyidőben két ellenkező oldalról hatnak egy élő fa ágainak a kereszt-szelvényére, ott fokozottabb vastagsági növekedés jön létre a vízszintes átmérő irányában. Ennek az a célja, hogy ennek a kereszt-szelvénynek a változó igénybevétel folytán szükségessé váló mechanikai ellenállóképességét emelje.

Jaccard vizsgálatai kétségkívül úttörők és a gyakorlat szempontjából rendkívül fontosak. Objektív megítélésüknél azonban elővigyázatosaknak kell lennünk. Véleményünk szerint *Jaccard* dacára annak, hogy a fák alakjára vonatkozó kutatásoknak új irányt mutatott és a gyakorlat számára sok értékes eredményt adott, mégis arra a kérdésre, hogy milyen tényezők befolyásolják döntően a fa alakjának a kialakulását: határozottan nem válaszolt. Sem az ő, sem pedig *Metzger* elméletét a maga merev formájában elfogadnunk nem lehet. A faalak kifejlődését irányító természeti erők útját sem a *Metzger* által megadott szűk mechanikai korlátok, sem pedig a *Jaccard* egyoldalú fizikai-fiziológiai elméletének merev keretei közé beszorítani nem lehet. Mind a két tényező megvan, de ez csak kettő a sok, még ismeretlen faktor között.

Jaccard érdeme elsősorban abban áll, hogy ő *Metzger* külső tényezői mellé egy új belső tényezőt vont be a további kutatások irányába, amely bizonyára szintén szerepet játszik annak a sok faktornak a seregében, amelyet a termőhely és az élőfa számtalan belső fizikai és kémiai regulátorai alkotnak. Csak a legújabban sikerült *Haberlandtnak* a növényben is előforduló „hormonok“ 1. létezését valószínűvé tenni s bizonyos, hogy a további kutatások a növény belső életfolyamatainak a felderítésénél még sok meglepő fordulatot fognak hozni. A faalak kifejlődése egy „*expressis verbis*“ biológiai probléma, melynek a megoldásánál a külső mérési eljárás csak az okozatot mutathatja meg, a belső fiziológiai folyamat energetikáját a növényi élet most új erőre kapott fizikai és kémiai kutatási módszerei vannak hivatva felderíteni.

Különösen óvakodni kell ezeknél a vizsgálatoknál az objektív tények jelentőségének és mérlegelésének egy merev elvi feltevés szolgálatába való állításától. Szerintünk *Metzger* és *Jaccard* éppen itt követik el a legnagyobb hibát. *Engler* éppen ezen a téren nyújt követendő példát, szigorú tárgyilagos módszerével. A faalak kifejlődését sem az egyik, sem pedig a másik tényezőcsoport nem irá-

IRODALOM

I. Röviden csak a következő munkákat említem meg, ahol ennek a kérdésnek a részletes irodalma is megtalálható: Müller: Lehrbuch der Holzmesskunde, 1915.

Guttenberg: Holzmesskunde (Lorey's Handbuch der Forstwissenschaft III. kiad. III. k. p. 162.)

Bauer: Die Holzmesskunde.

Langenbacher, Nossek: Lehr- u. Handbuch der Holzmesskunde, 1889.

Schwappach: Leitfaden der Holzmesskunde, 1903.

Simony: Über das Problem der Stamm-Kubierung. Mitt. aus dem forstl. Versuchsw. Österreichs. II. köt. 172. oldal.

U. ö. Näherungsweise Flächen u. Körperberechnung im Land- u. Forstwirtschaft, Unterrichtszeitung, 1903.

Schiffel: Die Kubierung von Rundholz aus zwei Durchmessern u. der Länge M. a. d. f. Versuchswesen Oest. XXVII., 1902.

II. Der Wind als massgebender Faktor für das Wachstum der Bäume. Mündener forstl. Hefte, p. 55 és köv.

III. Eine neue Auffassung über das Dickenwachstum der Bäume. Naturw. Zeitschrift f. Forst- u. Landwirtschaft, 1913. H. 5-6. Sur les causes qui déterminent la forme des arbres. Reg. gen. de botaniqu., 1915. Tome XXVII. Nouvelles recherches sur l'accroissement en epaisseur des arbres., 1919. a Schnyder von Wartensee alapítványából jutalmazott pályamunka.

L. Jaccard ezen legutóbbi munkájának egy kitünően sikerült német nyelvű kivonata C. Schröter tollából a Naturw. Zeitschrift für Forst- u. Landwirtschaft 1920. 11-12. füzetében p. 318. és k. jelent meg. Cikkem megírásánál ezt Jaccard eredeti munkáján kívül, melyet a Schnyder-alapítvány zürichi vezetősége díjtanul megküldött, Schröter ismertetését is felhasználtam. V. ö. még A. v. Guttenberg: Die Formausbildung der Baumstämme. Öst. Vierteljahresschrift für Forstwesen, 1915. 3-4. füzet 46. és köv.

IV. V. ö. Schiffel I. c. (17.) A viszonyszámot Schiffel után formál quotiens (quotient de forme) névvel jelölik.

V. A kérdésnek rendkívül nagy az irodalma, a legfontosabb idevágó munkák:

Cieslár. Centralblatt f. d. gesamte Forstwesen, 1896. április.

Jaccard. Anatomische Struktur des Zug- u. Drukholzes etc. Vierteljahrschrift d. naturf. Ges. Zürich, 1917.

Ursprung. Beitrag zur Erklärung des excentrischen Dickenwachstums etc. Ber. d. d. bot. Ges. XIX., 1901.

Sonntag: Über die mechanischen Eigenschaften des Rot- u. Weissholzes der Fichte stb. Jahrb. f. w. Botanik. XXXIX. 1904.

Metzger: Über das Konstruktionsprincip des sek. Holzkörpers Naturw. Zeitschrift. Für forst. u. Landwirtschaft, 1918.

R. Hartig: Holzuntersuchungen. Berlin, 1901.

U. ö. Das Holz der Nadelwaldbäume, 1885.

Haberlandt: Physiologische Pflanzenanatomie, 1918. 633. stb.

VI. I. Schröter szerint Sonntag a „vörös fa“ nyomási szilárdságát nagyobbnak találta, Hartig és Janka eredményei pedig ennek éppen az ellenkezőjét bizonyítják.

VII. Engler († 1922) Tropismen u. excentrische Dickenwachstum der Bäume, Zürich, 1918. A Schnyder alapítványából jutalmazott pályamunka.

nyitja kizárólag, ez a ható tényezők hullámozásának és egymásrahatásának eredője. Ma még nem érkezett el az ideje a messzebbmenő következmények levonásának, azonban tisztán ténybelileg Metzger és Jaccard kiváló eredményei a kérdés jövőendő megoldásának a megalapozásánál rendkívül értékes eredményeket adnak.

Fanemdivatok

Írta Matusovits Péter m. kir. főerdőtanácsos

Mint az öltözködésben, úgy a fanemekben is megvan a divat. Voltak idők, amikor fekete és erdei fenyőt ültettek a legjobb minőségű búzatermő talajon állott tölgyek helyébe. Volt idő, amikor az Ailanthust felkapták, majd az akácot, az amerikai kőrist stb. A legtöbb visszaélés azonban minden bizonnyal az Ailanthussal és az akáccal történt. Hogy mily haszontalan fa az Ailanthus, azt minden erdészember tudja. Hogy azonban az akácnak is mily szerepe jutott az erdészeti divatfanemei között, erről bővebben akarok nyilatkozni. Az akácot a futóhomokon nálunk a múlt század 50—60-as éveiben először a delibláti homokpusztán alkalmazták. Szabolcs megyében az egykori tölgyeseket kiírtották és úgy ott, mint Hajdú vármegyében akácosokat telepítettek helyettük. Nem nézték azt, hogy kifúvás-e vagy bucka. Nem azt, hogy nedves-e a talaj vagy kötött, az mindegy volt. Ez idézte elő azután egyrészt a tölgyesek, másrészt az akácosok pusztulását. Az akác sarjai igen érzékenyek a faggyal szemben. Ennek köszönhető, hogy az akácsarjerdők a kifúvásokban, az úgynevezett fagyzúgokban már a második vágásfordulót sem bírják ki. Diszpéldája a gróf Dessewffy-hitbizomány orosi 600 kat. holdas akácos erdeje (melyet szintén tölgy helyébe ültettek), amelynek mintegy 130 kat. holdja a korai és késői fagyok következtében teljesen elpusztult.

Igen érdekes, hogy az akác nagyon igényes fanem. A fényt és a laza talajt kedveli és azt ki is éli. Úgyhogy egy

és ugyanazon helyen az első vágásfordulóban kétszer oly nagy* fatömeget ad, mint a második vágásfordulóban, még pedig abban az esetben is, ha az első vágásforduló végével kiírtjuk és két-háromévi mezőgazdasági használat után újból telepítjük. Tehát nem a gyökérelgyengülés okozza a pusztulását. A teljesen sovány talajon csenevész, alacsony növéssű, zuzmókkal fedett. Meglepi a pajzstetű, meg az Apterón Helix. Jobb talajon és kellő napfény mellett szépen fejlődik, különösen az árokpartokon. Aljakban, minthogy a nedvességet nem szereti, elpusztul. A talajvízemelkedés nagyon sok akácot elpusztított, intőjelül szolgálva arra, hogy ne ültessünk egy fanemet se oly helyre, ahová nem való. Nagyon helyes tehát a földművelési kormányának az a felfogása, hogy az akácot ne erdőnek,** hanem fasornak és szélfogóknak, valamint vízmosások megkötésére, tehát oda telepítsük, ahová és amire való.

Az akácot a birtokosok nagyon szeretik gyors növéseért és fasorokban 12 éves vágásfordulóban kezelik. Az akácnak ez a gyors növése és jó fája volt azután sok tölgyesnek a pusztulása is, mert a birtokos oly fanemet kíván meg, amely telepítésnek még ő veszi hasznát és nem unokái és dédunokái. Ezért nem lehet a birtokosokkal tölgyről és fenyőről beszélni. Ugyancsak szeretik a nyárfát is — azt is természetesen gyors növekedése miatt. A kanadai és fekete nyárfának különben a tenyésztését kiválósága miatt a kormány is elősegíti. Divatosak lettek az akácra kívül még más idegen fanemek is.

Így a mi jó kőrisünk kiszorításával divatba jött az amerikai kőris. Míg azonban a mi magas kőrisünk nagyon alkalmazkodó, addig bizony az amerikai kőris csakis laza talajban díszlik. Míg a mi kőrisünket ott találjuk az ártértől és illetve hullámtértől a mészkőszikláig és mindenütt szépen

* Erre nézve eltérőek a vélemények. Kétségtelen, hogy a fatömeg tekintetében rendszerint némi visszaesés mutatkozik, de hogy az általánosságban megütné ezt a mértéket, eldöntöttnek nem ismerhetjük el.
(Szerk.)

** Nagy általánosságban egyetértünk cikkíróval, azonban ilyen merev megállapítással nem azonosíthatjuk magunkat. Ismerünk erdőtalajokat, ahol az akác mint *erdőt alkotó fanem is* helyénvaló. (Szerk.)

díszlik, addig bizony az amerikai kőris válogatósabb. E mellett fája nem oly jó mint a mi kőrisünké.

Az amerikai tölgy, mint oly fanem, melyet a liszttharmat nem bánt, szintén terjed. Fája azonban sokkal lazább a mi tölgyünkénél, makkja pedig nagyon drága, úgyhogy telepítése e miatt is nehézségekbe ütközik.

Az amerikai dió kisebb csoportokban jó talajon kiválóan díszlik. Levelét rovar nem bántja, csak a fagy iránt nagyon érzékeny. Fája butorfának igen jó.

A *Sophora japonica* mint mézelő kiváló. Növekvése gyors. Fája jó. A fagy iránt nagyon érzékeny. Jó laza talajt kíván, a túlmedvességet nem tűri. Fényigényes fanem.

Nem akarok itt kiterjeszkedni arra, hogy a lucfenyőt, jegenyefenyőt, vörösfenyőt az Alföldön is kezdték telepíteni, ahol a lucot rendszerint a *Chermes Abietis* teszi tönkre. Nem tárgyalok arról, hogy fája ezeknek a fenyőknek a gyors növés miatt nem sokat ér. Nem arról, hogy a vörösfenyőt a rák támadja meg. Szó sincs róla, kísérletezzünk és a jól bevált fanemeket alkalmazzuk megfelelő helyen, de ne csináljunk divatot oly fanemek ültetésével, melyek be nem váltak és ne szorítsuk ki az általunk jól ismert fanemeket, melyeket a természet telepített azokra a helyekre, ahol díszlenek.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

I.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése az erdészeti igazgatásról szóló 1923:XVIII. t.-c. végrehajtásának mellőzése tárgyában.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Az Országos Erdészeti Egyesület, mint a magyar erdőgazdátársadalom osztályérdektől ment képviselője, érthető aggodalommal látja és tapasztalja, hogy az állami erdészet vezetősége az erdőgazdaságot és annak fejlődését közelről érintő legfontosabb javaslatainak előterjesztésénél — szakítva a régi hagyományokkal — az Országos Erdészeti Egyesületet mellőzi.

Ennek a visszás helyzetnek szembeötlő jelenségeit a közeli napok eseményei élénken tükrözik vissza.

Egyesületünk igazgató-választmányához január hó 15-én az „Erdészeti Lapok“-ban is közzétett olyan indítvány érkezett, melyben indítványozó nyílt színen felfedte mindazokat az aggályokat, amelyek az erdészeti igazgatásról szóló 1923:XVIII. törvény végrehajtásához erdőgazdasági szempontból fűződnek.

Előre kell bocsátanunk, hogy 1922 november havában éppen ezzel a törvénnyel, akkor még mint törvényjavaslattal kapcsolatban merült fel ilyen természetű súlyos sérelmünk azáltal, hogy az akkori kormányzat ennek a következményeiben rendkívül fontos törvényjavaslatnak tárgyalására mindössze háromnapos időt engedett, mely idő alatt igazgató-választmányunkat összehívni sem volt lehetséges.

Jóllehet, az állami erdészet vezetősége tudatában volt annak, hogy az előbb említett és nyilvánosan feltárt aggályoknak megvizsgálásával az Országos Erdészeti Egyesület foglalkozni kíván s ez irányban esetleg Nagyméltóságodhoz is előterjesztéssel kíván fordulni, mindamellett — mellőzve az etikai szabályok kötelező erejét — a 611—1925. F. M. és

860—1925. F. M. rendeletek tartalmából és megjelenési időpontjából kitetszőleg egyenesen elébevágott egyesületünk állásfoglalásának.

Egyesületünket ezúttal is — mint mindenkor — a tiszta és önzetlen ügyszeretet vezeti s az igazgató-választmány ez ügyben február hó 4-én tartott ülésében egyhangúlag az alábbi határozatot hozta:

„Sajnálatos megütközéssel állapítja meg az igazgató-választmány, hogy az államerdészet az utóbbi években immár rendszerre teszi azt az eljárását, hogy az erdőgazdaságot érintő legfontosabb kérdésekben vagy egyáltalában nem hallgatja meg az Országos Erdészeti Egyesület véleményét, vagy csak olyan körülmények között, hogy a véleményalkotást s annak hivatalos helyre idejében való eljuttatását úgyszólván lehetetlenné teszi. Kéri tehát a földmivelésügyi kormányt, hogy ezzel az újabb rendszerrel szakítva, térjen vissza a régen követett eljáráshoz s hallgassa meg idejében az erdőgazdaság erre hivatott független társadalmi képviselőtét, az Országos Erdészeti Egyesületet.

Kéri továbbá a földmivelésügyi kormányt, hogy az erdészeti igazgatásról szóló 1923:XVIII. t.-c. és annak végrehajtása ügyében kiadott 13.800—1924. F. M. számú rendelet életbelépésétől egyáltalán tekintsen el.

Hangsúlyozza az egyesület, hogy az erdészeti közigazgatás régi szerveinek (az erdőfelügyelőségeknek és az új törvényben erdőhivatalnak nevezett erdőgondnokságoknak) a természetes fejlődés útján a 13.800—924. F. M. végrehajtási utasításban megszabott mértékig való kifejlesztését a maga részéről is feltétlenül szükségesnek és elodázhatatlanak ismeri; lehetetlennek tartja azonban azt, hogy az egyéni felelősségre alapított erdőfelügyelői intézmény törvényben gyökerező önálló rendelkezési jogának és intézkedési kötelezettségének megszüntetésével — egy új, az erdőtörvényben egyáltalán nem gyökerező, a közigazgatás szerkezetébe be nem illeszthető középfokú szerv létesíttessék.

Végül kéri a földmivelésügyi kormányt, hogy az 1923:XVIII. t.-c. részbeni életbeléptetése és folytatólagos

életbeléptetése címmel f. é. január 23-án és 31-én közzétett 611—1925. F. M. és 860—1925. F. M. számú rendeleteket helyezze hatályon kívül.

A határozat első bekezdésében foglaltak külön megokolást nem igényelnek, a második és harmadik bekezdésben foglaltak megokolásul tisztelettel előadjuk, hogy az 1923:XVIII. t.-c. alapján el van hibázva, mert a törvény tervezője letért a természetes fejlődés útjáról.

A helyett, hogy az erdészeti közigazgatás kérdését a tulajdonképeni alaptörvénnyel szerves egészben alkotta volna meg, a helyett, hogy a régi, egységes erdőtörvénynek javításra szoruló részeit módosította volna, természetellenesen több kisebb részlettörvényt terjesztett elő és érintetlenül hagyta az alaptörvénynek helyesbítést igénylő részeit, ellenben annak legfontosabb tartóoszlopát, a magyar talajban mély gyökeret vert erdőfelügyelőségi intézményt önállóságától megfosztotta és egy idegenből átültetett nehézkes, a megyei közigazgatási rendszerbe bele nem illő bonyolult szervezettel pótolta. Ennek következtében az új rendszer éppen az ellenkező eredményt éri el, mint amit a törvény indokolásában célul kitűzött, vagyis az ügymenet egyszerűsítése helyett még változott hatáskörök esetén is az eljárást bonyolultabbá, hosszadalmasabbá teszi és az egyéni felelősségen alapuló, gyorsmenetű, hatályos felügyelet helyett lassú, bürokratikus ügymenetet rendszeresít.

A törvény megalkotásánál nem érvényesült a magyar erdészeti közigazgatás speciális viszonyainak, a különleges magyar körülményeknek mérlegelése és a tervezet tárgyalásánál elmaradt a magyar erdészttársadalom segítő közreműködése.

Ez a törvény tulajdonképen praejudikál az állami közigazgatásnak s azt az erdőgazdaság területén meghonosítani kívánja, mielőtt a közigazgatás államosítása kérdésében egyéb igen lényeges indokok elbíráltattak volna.

Egyesületünk tudatában van annak, hogy állásfoglalása az utolsó pillanatban érkezik a kormány elé, mindamellett abban a meggyőződésben él, hogy sokkal többet

ártanánk a törvény tekintélyének azzal, ha a nem megfelelő törvény végrehajtása ellen szavunkat most fel nem emelnők és csak utólag gyakorolnánk kritikát.

Úgy véljük, hogy a végrehajtás mellőzése nem lenne egyedülálló s utalunk e tekintetben a búzaértékre szóló jelzálogkölesönökre vonatkozó, valamint az erdőgazdasági hitelről szóló, máig is végrehajthatlan törvényekre.

Végül a 611—1925. és 680—1925. F. M. rendeletek hatályaon kívül helyezését azért kérjük, mert a törvény részleges életbeléptetésére irányuló ilyen törekvés véleményünk szerint csak jogbizonytalanságot teremt. Egyébiránt a törvény ilyen részleges életbeléptetését, amely a szerves összefüggésben álló külső szervek működésének kezdetét más és más időpontra teszi, helytelennek s kivihetetlennek tartjuk. A királyi erdőfelügyelőségek megszüntetése pedig ellenkezik a törvény 13. §-ában foglalt rendelkezésekkel.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Mindezek után tisztelettel felajánljuk, hogy amennyiben Nagyméltóságod egyesületünk álláspontját elvileg elfogadni méltóztatik, készséggel állunk Nagyméltóságod rendelkezésére és megteesszük konkrét javaslatainkat az erdészeti közigazgatás oly irányú továbbfejlesztésére, mely az ebben a törvényben elérni kívánt célt egyszerűbben, gyorsabban és hatékonyabban biztosítja.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1925. évi február hó 5-én.

II.

Az „Országos Erdészeti Egyesület”-nek a m. kir. pénzügyminiszterhez intézett felterjesztése a forgalmi adó reformja tárgyában.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Hálás köszönettel vettük Nagyméltóságodnak múlt évi december hó 28-án kelt nagybecsű sorait, melyekkel egyesületünket folyó hó 7-én délután 5 órakor megtartott forgalmi adó

értekezletre a magyar erdőgazdaság érdekképviselőjében meghívni méltóztatott. Egyesületünk megbízott képviselője, *Vargha* államtitkár úr öméltóságával folytatott rövid megbeszélés alapján, már csak az előrehaladott időre való tekintettel is, készséggel állott el a felszólalástól annál is inkább, mert az államtitkár úr öméltósága kilátásba méltóztatott helyezni, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel egyidőben egyesületünket is kegyes lesz meghívni az ez ügyben tartandó részletes megbeszélésre.

Mikor bátorkodunk Nagyméltóságodat tisztelettel arra kérni, hogy erre a megbeszélésre egyesületünket meghívni méltóztassék, legyen szabad egyúttal az ügyre vonatkozó észrevételeinket, illetőleg kéréseinket tisztelettel írásban is előterjeszteni.

A magyar erdőgazdaság, amelyet a trianoni béke előző erdőállományának alig 14 százalékára csökkentett le, ebben a tekintetben is mostohább helyzetben van, mint a vele közel rokon, de más szempontokból előnyösebb helyzetben levő mezőgazdaság.

Míg a mezőgazdaság nemcsak saját céljaira felhasználta, de eladott termékei után sem fizet forgalmi adót és ebben a tekintetben sem nyilvántartásra kötelezve, sem zaklatásszerű ellenőrzésnek kitéve nincsen, addig az erdőgazdaság nemcsak az eladott termékek után köteles a forgalmi adót megfizetni, de megfizeti azt a saját céljaira felhasználta, tisztviselőinek illetményképen kiadott, a munkások részére termelési bérképen kiszolgáltatott, sőt még a különböző egyházak, iskolák és más jótékony intézmények részére díjtalanul kiadandó faanyagok értéke után is.

Nemcsak olyan faanyagok után fizet tehát forgalmi adót, amelyek a birtokos részére egy fillérnyi készpénzbevételt nem nyújtanak, hanem olyan anyagok után is, amelyeknek termelési és szállítási költsége effektív teherként nehezedik az erdőgazdaságra, olyan kiadás után, amelynek ellenértékeképen az erdőgazdaság egyáltalán semmiféle ellenszolgáltatást nem kap és amelynek viselésére törvényszerű rendelkezések kötelezik.

Pedig az erdőgazdaság sem adóztatás, sem jövedelmezőség, sem a termékeknek az értékesítése tekintetében nincsen a mezőgazdaságnál előnyösebb helyzetben.

Az adóztatás kérdése tekintetében legyen szabad rámutatnunk arra, hogy magát a földadót az erdőgazdaság köteles viselni még abban az esetben is, ha a régebbi gazdálkodás által letarolt állományok helyén keletkezett fiatalosok még egy fillérnyi jövedelmet sem hoznak is.

Törvényen alapuló hatósági rendelkezések kötelezik az erdőgazdaságot arra, hogy az élő fakészletben tőkéket halmozzon fel, mely tőkéhez ugyancsak állami rendelkezés következtében hozzányulni nem szabad és mely tőkéknek megbolygatása az egész gazdaság jövedelmezőségének folytonosságát borítaná fel.

Dacára annak, hogy erre a tőkehalmozásra a közérdek és a jövő gazdálkodás érdekei szempontjából állami intézkedések kötelezik az erdőgazdaságot és dacára annak, hogy ugyancsak állami rendelkezések gátolják az így felhalmozott tőke csak legkisebb részének is az igénybevételét, az erdőbirtokososztály vagyonadójának és vagyonváltságának kivetésénél ezeket a felhalmozott tőkéket mindenütt adóköteles vagyontárgynak vette az állam, dacára annak, hogy ezek a tőkék bebizonyíthatólag évi 2—3 százalék jövedelmet sem hoznak.

Maga a jövedelmezőség kérdése bizonyos mértékig már ezekkel az adatokkal el van döntve.

De még nagyobb súllyal esik a jövedelmezőség mérlegelésénél latba az a körülmény, hogy az erdőgazdaság évtizedekkel előre kell hogy dolgozzék és egyáltalán nincsen módjában a jövedelmezőségnek rövid időn belül való fokozása.

Míg a mezőgazdaságnak bármelyik gazdasági évben módjában áll a gyengébben jövedelmező terményekről más, jobban jövedelmező, vagy keresettebb választékok termelésére áttérni, gazdasági beruházásainak eredményét már a következő esztendőben élvezni, addig az erdőgazdaság a használatok tekintetében teljesen a meglevő állapothoz van lekötve és a jobb jövedelmezőség érdekében tett beruházásai olyan befektetések, amelyeknek hasznát vagy kamatát csak késő

generációk fogják élvezni és amely beruházások a jelenlegi tulajdonosra csak megterhelést jelentenek.

Végül, míg a mezőgazdaság teljesen szabadon gazdálkodhatik terményeinek egy jó részével, de a többi részét is már hosszabb idő óta szabadon értékesíthette, addig az erdőgazdaság gazdálkodása a közérdekű állami beavatkozás folytán erősen kötött.

Konjunkturális helyzeteket az erdőgazdaság nagyobb használatok foganatosítására ki nem használhat, termékeit a legutóbbi időkig csak kötött forgalom mellett értékesíthette, igen sok gazdaság jövedelmezőségét pedig erősen megapasztották azok a kényszertermelések, amelyeket a közszükségletek kielégítésére hatóságilag megállapított árakon maga az állam vette igénybe.

A mult terheiből tehát az erdőgazdaság éppúgy kivette részét, mint a mezőgazdaság, jelenben pedig kötött gazdálkodási formájánál fogva az esetleg nyerhető előnyöket korántsem képes úgy kihasználni, mint a mezőgazdaság.

De nemcsak a mezőgazdasággal, hanem az idegen államok erdőgazdaságával szemben is jelentékeny hátrányban van a magyar erdőgazdaság.

Ismeretes Nagyméltóságod előtt, hogy, mint minden tömegtermelésnél, az erdőgazdaságnál is annál olcsóbb a termelés és gazdálkodás, mennél nagyobb mennyiségű termék állítható egy helyen elő és mennél nagyobb mértékben áll a szükséges munkaerő közvetlen közelben az illető gazdaság rendelkezésére.

A magyar erdőgazdaság nagyobb tömegű, összefüggő erdőterületei a trianoni béke folytán leszakadtak hazánk tésztéről, ugyancsak ezekre a leszakított területekre esnek azok a vidékek is, ahol a lakosság erdei munkában nemcsak járatosabb, de ahol az erdei munkára, mint kenyérkeresetre, feltétlenül rá volt utalva. Elszakítottak ilyenformán azok a munkáskamarák is, amelyekből a belföldi erdőgazdaság olcsóbb munkaerőszükségleteinek számottevő részét a békeidőben fedezte.

A megmaradt részek lakossága elsősorban saját mezőgazdaságánál felmerülő munkákkal van elfoglalva, az erdei munkákat nem szereti, csak alkalmilag és kényszerűségből űzi és munkabérigényei éppen ezért, mert a munkához szükséges gyakorlata is hiányzik, több mint kétszeresét teszik ki a megszállott területen levő nagy erdei üzemek által fizetett munkabéreknek. Tehát maga a belföldi termelés is sokkal drágább már a megszállott területen űzött termelésnél. Dacára ennek, a magyar erdőgazdaság tudva azt, hogy a belföldi szükségleteket saját termeléséből fedezni nem képes, egy pillanatra sem foglalt a védővamos rendelkezések mellett állást s belátva azt, hogy a hiányzó termelvényeknek beszerzése elsőrendű közérdek, ebben a nehéz helyzetében sem kért a maga részére vámvédelmet.

Teljesen méltánytalannak kell azonban minősíteni azt az állapotot, hogy míg a nehezebb helyzetben levő magyar erdőgazdaság termékeit az állam még forgalmi adóval is sújtja, a külföldről akár termelő, akár kereskedő cégek által behozott faanyagok teljes vám- és forgalmiadómentességet élveznek.

Ennél a körülménynél még fájóbban esik a latba az, hogy még az állami üzemek is mostohább elbánásban részesítik a magyar erdőgazdaságot a külföldinél, mert míg külföldi vásárlásoknál a forgalmi adót meghaladó (4.5 százalék) bélyeg- és illetékköltségeket az állam viseli, a belföldi termelőknél a nem magasabb ártételekből mindenkor a termelő keresetéből hozza azt levonásba.

De indokolatlannak és következetlennek kell hogy minősítsük az erdőgazdaságnak ezt az aránytalan megterhelését az államkincstár részéről akkor, amikor egyrészt törvényes rendelkezésekkel akarja megcsökkenteni országunk területén az erdők állományát gyarapítani (alföldi fásítások), másrészt a meglevő törvényeken túlmenő rendeleti korlátozásokkal nehezíti — beismerjük, hogy a köz érdekében — az erdőgazdaság szabad mozgását.

Lehet-e számítani arra, hogy bármely gazda mezőgazdasági területeiből szaporítsa az ország erdőállományát akkor, amikor a beerdősítés ránézve csak azt jelenti, hogy ennek a

területnek jövedelmétől évtizedekre elesik, hogy jövőben ezen a területen csak az állam által megszabott keretek között gazdálkodhatik, hogy közérdekű és költséges beruházásait az állam megadóztatandó vagyontárgynak fogja tekinteni már akkor, amikor azok még semmi jövedelmet nem hoznak és végül még előállítható termékeit is forgalmi adó fogja sújtani, amitől mezőgazdasági használat esetében teljesen mentesülne? Úgy véljük, hogy a felelet erre a kérdésre teljesen világos.

Mindezekkel az adatokkal igazolni kívántuk azt, hogy a magas kormánynak az az elbánása, amellyel az erdőgazdaságot teljesen megkülönböztetve a mezőgazdaságtól, általános forgalmiadókötelezettség alá vonta, nemcsak méltánytalan, de nem is áll összhangban a magas kormány egyébként üzött erdőgazdasági politikájával.

Jól tudjuk, hogy a forgalmi adó csökkentése — már pedig az erdőgazdaság mentesítése e tekintetben feltétlenül a bevételek csökkentését jelentené — az állam pénzügyi érdekeivel ellenkezik.

Éppen ezért, amikor felhozott indokaink alapján az *erdő tulajdonosa vagy birtokosa által üzött erdőgazdaságnak, mint őstermelő ágazatnak, a forgalmiadó alól való mentesítést kérjük*, meg akarjuk jelölni azt a forrást is, ahonnan ennek a többszörös ellenértéke minden nehézség nélkül biztosítható.

Méltóztassék a külföldről beszállított faanyagokat az első belföldi vásárló kéznél, legyen az kereskedő vagy ipari vállalat, 1 és fél százalékos vagy 2 százalékos forgalmiadóilletékkal vagy bármily néven nevezendő illetékkal megterhelni.

A behozott faanyagok hozzávetőleges értékét 1200 millió papírkoronára becsüljük, ami véleményünk szerint több mint háromszorosa annak az értéknek, amennyit a magyar erdőgazdaság termelése képvisel.

Ez az eljárás némileg ellensúlyozná azt a hátrányos helyzetet, amiben a magyar erdőgazdaság a megszállott területek tömegtermeléseivel szemben már sokkal nehezebb termelési

viszonyainál fogva is van, másrésről minden tekintetben összeegyeztethető volna a megcsappant belföldi erdőgazdaság által jogosan igényelhető védelem és támogatás szükségességével.

Végül az államérdek szempontjából is nem áldozatot, de előnyt jelentene, mert az ebből várható bevétel szerény véleményünk szerint 50—100 százalékkal meghaladná azt a forgalmiadóbevételt, amire az erdőgazdaságtól az államkincstár ma számíthat.

Tiszteletteljes előterjesztésünket Nagyméltóságod nagybecsű jóindulatába ajánlva, maradtunk kiváló tiszteletünk nyilvánításával.

Budapest, 1925. évi január hó 8-án.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Hirdetmény.

Az 1925. évben a tavaszi erdészeti államvizsga 1925. évi április hó 20-án és a rákövetkező napokon fog megtartatni. Az 1925. év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhívatnak, hogy a szabályszerűen felszerelt és kellően felbélyegzett kérvényeiket az ehhez szükséges engedély iránt a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának címére (Budapest, V., Országház tér 11. sz.) legkésőbbben 1925. évi február hó végéig küldjék be.

Az erdészeti államvizsgára való bocsátásra mindazok igényt tarthatnak, akik a főiskola szabályszerű elvégzését záradékolt leckekönyvvvel igazolják.

Az erdészeti államvizsga alkalmával fizetendő vizsgadíj 15 (tizenöt) aranykorona.

Budapest, 1925. évi február hó.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

K Ü L Ö N F É L É K

Elvi jelentőségű felsőbbírószági jogerős döntés nyugdíjvalorizáció ügyében. P. II. sz. *A magyar állam nevében! A m. kir. Kúria* mint felülvizsgálati bíróság — — — — — ügyvéd által képviselt — — — — — nyug. uradalmi jószágfelügyelő — — — lakos felperesnek — — — — — ügyvéd által képviselt — — — — — alperes ellen nyugdíj fel-emelése iránt a — — — — kir. járásbírószág előtt indított és ugyanott az 1922. évi október hó 6. napján P. — — — szám alatt hozott ítélettel elintézt, felperesnek és alperesnek fellebbezése folytán pedig a — — — kir. törvényszék, mint fellebbezési bíróság által az 1923. évi december hó 17. napján Pf. — — — szám alatt hozott ítélettel elintézt perében, alperesnek az 1924. évi január hó 26. napján Pf. — — — szám alatt beadott felülvizsgálati és felperes csatlakozási kérelme folytán, az ügynek az 1924. évi november hó 4. napján befejezett szóbeli tárgyalása alapján az alul megjelölt napon meghozta a következő

í t é l e t e t:

A m. kir. Kúria az alperes felülvizsgálati és a felperes csatlakozási kérelmének részben helyt ad, a fellebbezési bíróság ítéletét akként változtatja meg, hogy az alperes által felperesnek fizetendő nyugdíjat 1922 augusztus 1-től kezdve abban az összegben állapítja meg, amelyre 6000 K-ból az egy óra eső 500 K, a zürichi jegyzés szerint 1918 november 13-tól 1922 augusztus 1-ig és tovább minden hó 1-ig emelkedett; alperest kötelezi, hogy a lejárt részleteket egy összegben 15 nap alatt — a később lejárando részleteket pedig minden hó 1-én előre — végrehajtás terhe mellett fizesse meg.

Egyebekben úgy a felülvizsgálati, mint a csatlakozási kérelmet elutasítja és a felülvizsgálati költségeket kölcsönösen megszünteti.

I n d o k o k:

Az irányadó tényállás szerint alperes a felperes nyugdíját — aki nála 1886 aug. 12-től előbb mint erdőtiszt, utóbb mint igazgató teljesített szolgálatot, — 1918 november 13-án évi 6000 K-ban állapította meg. Felperes ehhez hozzájárult, a nyugdíjnak esedékessé vált részleteit hosszabb időn keresztül fentartás nélkül felvette.

Peres felek között tehát a nyugdíj mérve tekintetében kölcsönös megegyezésen alapuló megállapodás létesült, amely a peres kérdés eldöntésénél irányadó.

Felperes a nyugdíjfelemelésre irányuló keresetét a nyugdíjra vonatkozó megállapodás létrejövele után — huzamosabb idő elteltével 1922 augusztus 5-én indította meg; jogainak érvényesítése körül megnyilvánuló ezzel a késedelmével a pénz vásárlóerejének csökkenéséből a jelzett ideig előállott kárt magára vette; a kereset beadása előtt letelt időre, tehát a nyugdíj fölemelését jogosan nem követelheti.

A nyugdíj összegének a kereset beadása után következő időre való megállapításánál is a peresfelek között a fentiek szerint létrejött megegyezés az irányadó.

Minthogy azonban az 1918 november 13-án megállapított 6000 K a változott gazdasági viszonyok, — nevezetesen a pénz vásárlóerejében bekövetkezett csökkenés folytán a felek által ahhoz fűzött célt nem biztosítja: alperes annak a különbözetnek, amely a jelzett összegnél a magyar koronának 1918 november hó 13-án volt 32.75 és a nyugdíj esedékessége idején a zürichi jegyzése között mutatkozik, — megfizetésére kötelezendő.

Az ilyen módon felemelt nyugdíj a felperes által betöltött állásra, — nyugalombahelyezés előtt élvezett javadalmazásra és a szolgálatban eltöltött időre tekintettel is megfelelőnek mutatkozik.

Arra való tekintettel, hogy a pénz értéke rövid időközökben nagy változásnak volt alávetve, a nyugdíjnak havi részletekben való fizetése és pedig azon hó 1-től kezdve volt elrendelendő, amelyen a kereset beadatott.

Felperesnek a per és a fellebbezési költség mennyisége miatt emelt panaszát a kir. Kúria nem találta alaposnak:

mert a fellebbezési bíróság által megítélt per és fellebbezési költség, tekintettel arra, hogy felperes csak részben lett pernyertes és hogy alperes a nyugdíj felemelése elől nem zárkózott el, tehát a kereseti igény jogalapját elismerte, hanem a felperes által követelt összegek ellen emelt kifogást, — megfelelő, —

úgy az alperes felülvizsgálati, — mint a felperes csatlakozási kérelme csak részben vezetvén sikerre, — a felülvizsgálati költségek kölcsönösen megszüntetendők voltak.

Budapest, 1924. évi november hó 4. napján.

(Aláíráások.)

Ezt a határozatot a m. kir. Kúria — — — ügyvéd, felperesi képviselő helyettese és — — — alperesi ügyvéd jelenlétében 1924. évi november hó 4. napján kihirdette.

Beszámoló a f. é. február 4-én tartott választmányi ülésről. Figyelemmel arra, hogy tagtársainkat közelről érdekli a legutóbbi választmányi ülés lefolyása, a jegyzőkönyv lezárása előtt az alábbiakban számolunk be a történekekről: A választmányi ülésen *Térfi Béla* alelnök elnökölt. Jelen voltak: *Andrássy Sándor* gróf, *Arató Gyula*, *Balogh Ernő*, *Biró Zoltán*, *Csik Imre*, *Czillinger János*, *Eránosz A. János*, *Esterházy Pál* gróf, id. *Gaul Károly*, *Gyarmathy Mózes*, *Hammersberg Géza* dr., *Karafiáth Jenő* dr., *Karsai Károly*, *Kiss Ferenc*, *Kovács Gábor*, *Kozma István*, id. *Majláth József* gróf, *Osztrólczy Géza*, *Papp Béla*, *Pappszász Tamás*, *Péck Kálmán*, *Ráduly János*, *Schmied Ernő*, *Schmidt Károly*, *Vuk Gyula*, *Winkler Miklós* választmányi tagok és *Bund Károly* titkár, vagyis összesen 28-an.

Elnök a tagok üdvözlése után *Kiss Ferenc* választmányi tagot nyugalomba vonulása alkalmából meleg szavakkal köszöntötte s egyben kifejezést adott affeletti örömének, hogy Szeged város közönsége oly kitüntető óvációban részesítette az alföldi erdők telepítésénél kiváló érdemeket szerzett szaktársunkat.

A pénztári jelentés után következett *Czillinger János* választmányi tag indítványának tárgyalása az 1923 : XVIII. t.-e. végrehajtásának mellőzése tárgyában.

Elsőnek *Czillinger János* szólalt fel. Indítványának nyílt alakban való közzétételét azzal okolta meg, hogy egyfelől ezzel a rendkívül fontos kérdéssel a választmány minden tagjának előzetesen módjában álljon behatóan foglalkozni, másfelől, hogy ezáltal mintegy erkölcsi megkötöttséget teremtsen az intézőkörök előtt. Utóbbi feltevésében csalódott, mert indítványának megjelenése után néhány napra mintegy válaszul megjelentek a 611—1925. és 860—1925. F. M. rendeletek, a melyek a törvény „*részleges*” és „*folytatólagos életbeléptetése*” címet viselik ugyan, de amelyeknek tartalma tulajdonképen csak a szervezés megkezdésének tekinthető. Ezután azt bizonyítja, hogy indítványa ezeknek a rendeleteknek kiadása következtében sem vesztett aktualitásából, mert maga a törvény életbeléptetettnek még nem tekinthető. Bár a fokozatos életbeléptetésre eddig példát nem ismer, azt legfeljebb egy-egy kerületen belül és az összes szerveknek egy pillanatban való működésbe hozatala mellett tudja csak elképzelni. A kir. erdőfelügyelőségek megszüntetését időelőttinek tartja, amiből kifolyólag bonyodalmak keletkezhetnek. Erre való tekintettel indítványát kiegészíti azzal, hogy az egyesület a 611—1925. és 860—1925. F. M. rendeletek hatályon kívülhelyezését is kérelmezze.

Ezután rátért indítványának érdemi megokolására. Ezek felsorolását mellőzzük, mert nagyrészt azonosak indítványtevő

idevonatkozó cikkében, másrészt az egyesület felterjesztésében (lásd egyesületi közlemények rovatát) felsorolt indokokkal. Vitatja, hogy jöllehet indítványa az utolsó pillanatban érkezett, mégsem jött későn, mert a végrehajtás eddigi munkája minden nagyobb károsodás nélkül visszaesinálható, a megvásárolt épületek jó befektetésnek tekinthetők, de egyébként is egészen megfelelők lesznek a kir. erdőfelügyelőségek részére is.

Arra a feltehető ellenvetésre pedig, hogy a már államfői záradékkal ellátott törvény tekintélye szenvedne csorbát, felteszi a kérdést, hogy a törvény tekintélye szempontjából, mi jobb, tudatosan végrehajtani a meg nem felelő törvényt, avagy beismerni, hogy azt mással kell pótolni.

Végül, nehogy valaki is azzal vádolja, hogy az „Alföldi erdőtelepítésről és fásításokról” szóló törvény végrehajtását megakadályozni törekszik, ez utóbbi törvény végrehajtásának felfüggesztését többek között csak azért javasolta, mert követelkezés kívánt maradni ahhoz az elvhez, hogy az összes erdészeti vonatkozású törvények egy egységes törvénybe foglaltasanak. Egyébiránt hangsúlyozza, hogy — amint hallja — az alföldi fásítások és erdősítések a törvény kényszere nélkül, helyes példaadás és propaganda mellett is igen szép eredménnyel folynak.

Ezután *Arató Gyula* vette védelmébe az erdészeti igazgatásról szóló törvényt. Indítványtétvővel szemben az 1898-as törvényalkotásban nem visszafejlődést, hanem haladást lát. Indítványtétvővel egyetértően az egységes törvényalkotás híve, azonban erre a mai viszonyokat nem tartja alkalmasnak. Nem vitatja, hogy ezek az újabb törvények mennyire tökéletesek, de nem mindig a törvény tökéletessége fontos, hanem a végrehajtás helyessége. A régi törvények lézagaait is a helyes végrehajtás pótolta. Ennek a mostan támadott törvénynek esetleges hiányosságain is segíthet a helyes végrehajtás. A részleges életbeléptetést ő sem tartja helyesnek, de tagadja, hogy ezzel a közigazgatási funkciók megszakadtak volna. Ugy tudja, hogy ezekben változás nincs, csak a szervek kapcsolódnak más-ként, mint eddig.

Aggálya van a tekintetben, hogy a létszámapasztásnak nem nyitunk-e kaput, ha a meglévő törvények teréről lelépünk, félő, hogy olyan létszámot kapunk, amely egyáltalán elégtelen.

Helyesli, hogy minden törvényalkotásnál, de a végrehajtási rendleteknél is a társadalmi testületek meghallgattassanak. Hiba volt, hogy ez a múltban nem történt meg. Legyen az egyesületnek bizalma ahhoz, hogy a végrehajtás során a hiányok pótolhatni fognak.

Csik Imre előadja, hogy az 1879: XXXI. t.c. végrehajtásánál az első naptól kezdve résztvett. Az erdészeti szolgálat minden ágában szolgált. A régi erdőtörvény ma is szilárdan áll. Alappillére a kir. erdőfelügyelőségi intézmény kapcsolatban a vármegyei közigazgatással. Az erdőfelügyelőségnek nem az volt a hivatása, hogy erdőrendészeti áthágásokkal kellemetlenkedjék az erdőbirtokosoknak, hanem az, hogy az erdőgazdaság érdekeit irányítással, oktatással szolgálja.

Ezt a munkát a vármegyei közigazgatással karöltve helyesen lehet megoldani.

Kételkedik, hogy az új értelmezésű erdőfelügyelő ezen kapcsolat nélkül azt a bizalmat és támogatást, amelyre szükség van, megszerezze. Ezt a törvény jóhiszemű tervezője nem vette figyelembe. Lehetetlennek tartja, hogy az államérdekből megbízott erdőfelügyelő egyszersmind gazdálkodjon is, mert ez éppen olyan volna, mint ha a tanfelügyelő egyben tenitana, az iparfelügyelő ipart üzne, a vasúti- és hajózási felügyelő az üzemet igazgatná.

Elfogadásra ajánlja *Czillinger* indítványát.

Bíró Zoltán felszólalását ahhoz a bizalom szóhoz fűzi, melyre *Arató* Gyula hivatkozott. Hogy legyen az egyesületnek bizalma a végrehajtáshoz, amikor a legfontosabb törvények, rendeletek teljesen titokban készülnek. Ily körülmények között a végrehajtástól jót nem vár. Az erdészeti szervek fejlesztésére abszolúte szükség van. Javasolja, hogy az egyesület a kormányhoz intézendő felterjesztésében hangsúlyozza, hogy a szervek fejlesztésére feltétlen szükség van és kérje, hogy ne kövessék azt a mostani eljárást, hogy amidőn egy testület valamely fontos ügyhöz hozzászólni kíván, akkor ennek elébe vágnak.

Arató Gyula felveti, hogy az egyesület konkrétan kérelmezze, mit kíván, pl. hogy meg kell tartani a megyei erdőfelügyelők eddigi hatáskörét és önállóságát.

Kozma István szerint a törvény nem jó, nem helyes, hibáit a végrehajtás során nem tehetik jóvá. Annak idején a választmánynak nem állott módjában, hogy a törvénnyel foglalkozzon. Ha nagyatyáji *Szabó* István kormányzása idejében szóval fel az egyesület, fellépését politikának tartották volna. Közvetlen halála után pedig, kegyeletellenes lett volna alkotását támadni. A végrehajtás késett, s az a hiedelem támadt, hogy maga a végrehajtó hatalom belátta, hogy a törvény végrehajthatatlan. Nem is példanélküli eset lett volna ez.

Nem éles támadást kíván, hanem felvilágosító felterjesztést.

Nem hiszi, hogy ma megszavaznák ezt a törvényt. A kor-

mány és a törvényhozás presztizsének sérelme nélkül kérhetjük a felfüggesztést, amint erre példát is találunk. A törvényben a hatáskörök nincsenek precizirozva, hivatal lesz, de nem tudja mit csináljon. Javasolja, hogy az egyesület felterjesztését széles körben terjessze.

Kiss Ferenc *Arató* Gyula fejtegetéséhez csatlakozik. Súlyos aggályai vannak az alföldi erdőtelepítési törvény felfüggesztése ellen. Társadalmi úton megfelelő eredményeket elérni nem lehet.

Karsai Károly az egyesület 1922. évi felterjesztéséről kér felvilágosítást, amelyet a titkár megad.

Czillinger János zárzó jogán reflektál a felszólalásokra. Kijelenti, hogy azt a beállítást, hogy ezúttal is egy új 1898 előtt állunk, *Arató* Gyula félreértette, mert indítványtevő ezt a megjegyzést kizárólag az állami erdőhivatalok szervezésére értette, míg egyébként a legnagyobb tisztelettel hajlik meg az 1898: XIX. t.-c. egyéb igen jeles alkotásai és megalkotójának emléke előtt.

Az erdészeti igazgatásról szóló törvényt alapszerkezetében annyira elhibázottnak tartja, hogy azon már a leghelyesebb végrehajtással sem lehet segíteni. *Biró* Zoltán mindkét kiegészítésével teljesen egyetért, s kijelenti, hogy a kir. erdőfelügyelőségi intézmény kiépítéséhez az államerdészeti tisztikar jelenlegi állományára feltétlenül szükség lesz, mindössze az lesz a különbség, hogy az ellenőrző és irányító szervek egy része produktív ténykedésre lesz igénybevehető.

Teljes mértékben honorálva azokat az aggodalmakat, amelyek az alföldi erdősitések esetleges elmaradásához fűződnek, — bár különösebb akadályát nem látja annak, hogy az eddig is szép sikerrel fogatosított erdősitések megfelelő munkaerő, csemete és pénz rendelkezésre bocsátása mellett ne volnának egy bizonyos átmeneti időpontig törvényes kényszer nélkül is (az egységes alaptörvény elkészítéséig) sikeresen folytathatók, — indítványának idevonatkozó részét még a következetesség elvének feláldozása mellett is elejti.

Ezután az igazgatóválasztmány *Czillinger* János indítványát fent ismertetett módosításokkal egyhangulag elfogadta.

Bund Károly azon a nézeten van, hogy a felterjesztéssel az egyesület csak a kormány illetékes tagjait keresse fel, mert annak a közvetlenül érdekelteken kívüli tárgyalását időelőttiinek tartja s következményei tekintetében csatlakozik *Arató* vál. tag aggályaihoz.

Az igazgatóválasztmány ennek értelmében csak a kormány érdekelt tagjaihoz fordul felterjesztésével.

Miután a választmány még az erdőgazdaság forgalmi adójának kérdésével foglalkozott, melyre nézve utalunk a jelen füzetünkben közzétett felterjesztésre, s amelyhez *Osztrólczy Miklós* szólt hozzá, az ülés véget ért.

Halálozás. *Galánthai és Fraknói Esterházy Miklós Móric gróf*, egyesületünk egyik legrégibb alapítótagja, ez év január hó 21-én életének 70. évében *Csákváron* elhunyt. — Nem tartozik lapunk keretébe, hogy a régebbi időben a politikai életben is jelentékeny részt vett főúr közéleti és egyéb érdemeit méltassuk, mi e helyütt csak mint az ország egyik első erdőgazdájával kívánunk foglalkozni. Mint a 32 ezer kat. hold erdőt tartalmazó *csákvár-geszi* hitb. örököse, *Tharandban* a szűk-séges erdészeti ismereteket még fiatal korában megszerezte és egész életén keresztül nemcsak saját erdőgazdasága ügyeit intézte személyesen, a legnagyobb szeretettel és odaadó gondossággal, de bár a politikai élettől teljesen visszavonult, még a legutolsó időben is állandó meleg érdeklődéssel kísérte a magyar erdőgazdaság fejlődését. Éppen ezért e helyütt emléket nemcsak, mint alapítótagunkét kívánjuk megörökíteni, de mint megcsónkított hazánk egyik legnagyobb erdőbirtokosáét, aki az erdőt nemcsak jövedelmező vagyontárgynak, de a nemzetgazdaság egyik fontos kiegészítő részének tekintette és az azt érintő összes kérdéseket mindig a legnagyobb szakértelemmel és szeretettel karolta fel.

Levitzy Albert ny. m. kir. főerdőtanácsos, az O. E. E. alapító tagja f. é. január hó 26-án hosszas szenvedés után, 72 éves korában Budapesten elhunyt. A megboldogult hosszú időn keresztül az egyesület pénztárosi teendőit is ellátta. Legutóbb súlyos idegbaj gyötörte, amely rövidesen sírba vitte.

Muck Endre Sopron városi erdőgondnok, az O. E. E. rendes tagja f. é. január hó 15-én, 74 éves korában elhunyt. Sopron városi szolgálatában 50 évet töltött, s a városi erdőgazdaság fejlesztésében nagy érdemeket szerzett. Itt utalunk arra a közleményre, amely az 1924. évi szeptember havi füzetünkben a Sopron városi erdőkben lefolytatott tanulmányi kirándulás leírásáról szól.

Komka Zoltán, a munkácsi és szentmiklósi hitb. uradalom erdőmestere, az O. E. E. rendes tagja, életének 56. évében — mint utólag értesülünk — még 1924. szeptember 27-én, Budapesten elhunyt.

Béke hamvaikra!

Az „Alföldi erdőtelepítési szaktanács” ülése. Az „Alföldi erdőtelepítési szaktanács” *Kaán Károly* államtitkár elnökle alatt január 9-én tartotta meg rendes ülését, amelyen elsősorban megvitatta a püspökladányi 600 kat. hold kiterjedésű szík-

kísérleti telepen tervezett kísérleti fásítások módozatait és a bevált eljárásoknak a gyakorlatban való alkalmazását. Elhatározta továbbá, hogy a gyakorlati fontossággal bíró talajnedvesség, fajsúly és levegőtartalom megállapításánál a szárítási és mérlegelési rendszert fogja alkalmazni. Közrejár, hogy legközelebb a *Kiss Ferenc* ny. min. tanácsos és *Róth Gyula* főiskolai tanár által már megírt „Hogyan telepítsünk erdőt az Alföldre” című népies munka megjelenjék. Tudomásul vette, hogy dr. *Tuzson János* egyet. tanár elkészült az alföldi jellegzetes növények centariájával és hogy az rövidesen az illetékesek között kiosztásra kerül. Ennek a növénygyűjteménynek a homoktalajok meghatározásánál és ebből folyólag az alkalmazandó fafajok megjelölésénél van fontossága. A talajvízmegfigyelés 1924. évben 24 új állomással 98 állomásra bővült, 3 hely csapadékot is mér. Tervbe van véve egy kútsorozatban a víz sókoncentrációjának megfigyelése is. A Hortobágyon a szélmegfigyelés van folyamatban. A megfigyeléseket grafikonok tüntetik fel.

Köszönetnyilvánítás. A m. kir. földművelésügyi miniszter azért a hazafias áldozatkészségért, amely szerint a gróf *Zseleńszky Róbert* uradalma nyírvasvári intézősége 200.000 (kettősszázezer) koronát adományozott az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap javára, — köszönetét nyilvánította.

A „Faluszövetség” gyulai (Békés vármegye) kiállítása. A „Faluszövetség” 1924 évi december hó 6—10-e között mezőgazdasági, ipari és kulturális kiállítást rendezett Gyulán. E kiállításon a békéscsabai alföldi erdőtelepítési helyi megbízott kerület vezetője, *Szepesy Arthur* m. kir. erdőtanácsos rendezte az erdészeti részt, kiállítva az állami csemetekertben nevelt, valamint e kerületben erdőtelepítésre használt mintegy negyvenféle facsemetéből és erdei cserjéből több különböző korú példányt.

Bemutatta továbbá ugyanezen fanemek magvait és tuskószelvényeit.

Az érdeklődők között kiosztatott a nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszter úr által kiküldött mintegy 500 drb tanulmány, melyek az erdősítés, fásítás, legelőjavítás, a homokos és szikes területeknek mikénti hasznosítására adnak utasítást. Kiállítottatott egy 1:144.000 mértékben készült és Békés vármegyének az alföldi erdőtelepítési akció előtt meglevő és az azóta telepített erdőnek kiterjedését feltüntető térképe s a vármegye erdőségeinek szebb részleteit feltüntető 20 drb. fénykép.

A kiállított statisztikai kimutatás szerint Békés vármegye

gyének az alföldi erdőtelepítési akció előtt megvolt erdőségeinek kiterjedése 8319 k. hold volt, az akció óta pedig részben makkkvetés, részben különféle csemeteültetés útján 510 k. hold új erdő létesítettett. A békésmegyei csemetekertekből pedig 1.683.550 db csemete lett kiosztva erdősítési és fásítási célból.

A kiállítás erdészeti csoportjában az első díjjal (aranyérem) a békéscsabai alföldi erdőtelepítési kirendeltség lett kitüntetve. E kiállítási csoport sikeres rendezéséért *Szepesy* Arthur m. kir. erdőtanácsos és sikeres csemetenevelésért *Szűj* Ferenc m. kir. erdőőr elismerő oklevéllel lett kitüntetve.

A kiállításnak nagyon impozáns részét képezte még a vadászati csoport is. Itt a különféle vidékekről származó szarvas- és őzágancsok, kitömött emlősök, ragadozó, vízi, gázló, és éneklő madarak nagyszámú és gyönyörű gyűjteménye gyönyörködtette a kiállítást látogató közönséget. Ennél a csoportnál az első díj (aranyéremmel) *Szepesy* Arthur m. kir. erdőtanácsos által kiállított máramarosi szarvas- és őzágancsainak íteltetett oda.

Aranyérmet kapott még *Milota* Jaroszláv pósteleki urad. erdész az általa kiállított kitömött őrvös fácánkakasaiért, elismerő oklevelet *Milota* Erich okleveles erdőmérnök és *Tokaj* Károly gerlai uradalmi erdész a kiállított őzágancsokért és a kitömött és elevenen bemutatott vadakért.

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi II. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres költségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 1500 K, álláskeresleti hirdetéseknel 700 K.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(1 XII. 2.)

Erdőgazdasági szakiskolát végzett fiatalember másfélévi külső gyakorlattal állást keres. Cím a kiadóban. (18. I. 1.)

REMSCHIEDI FÜRÉSZEK-SZERSZÁMOK SEBŐK ALADÁR VI. GR. ZICHYJENŐ U. 23.	AJÁNLUNK Fatörzsmérőket (klupákat) Jelző és számozókalapácsokat Szalag- és földmérőket Fejszéket, baltákat „S“ Titán és Rotschild talp- ílakapcsot Mindenfajta fűrészárút és fűrész- lapot Jelzőkrétát, mindenfajta erdészeti és mezőgazdasági felszerelése- ket Műszaki cikkeket és kenőanyag- kat Telefon: 191-51 (5. III. 3.)
--	--

20.000 darab 1 és 2 éves, magaskőriscsemete, 300 kg lehámozott amerikai fekete dió, 0,5 kg. tisztított thujamag, egy darab 2 éves pávakakas és öt ideai pávacsibe eladó gróf Esterházy László erdőhivatalánál, Magyarszombathely (Veszprém vármegye). (6. II. 2.)

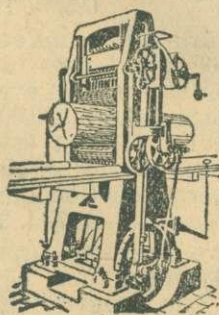
DR. LAMM ANTAL „FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA KÖRMEND		
☛	Sürgőnycim: DR. LAMM, KÖRMEND	☛
LEGMAGASABB CSIRAKÉPESSÉGŰ TŰLEVELŰ-, LOMBFA-, GYÜMÖLCS- ÉS SPECIÁLIS KÜLFÖLDI MAGVAK KAPHATÓK A LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGBEN (3. XII. 5.)		
Cégem 1918 óta fenáll és gyáram 1923-ban modern berendezéssel újonnan lett felépítve, mely nem tévesztendő össze más céggel.		

*Ültessen
gyümölcsfát!*

*Unghváry
József
Faiskolája
Czegléd*

*Budapesti irodája
VI. Andrássyút 56. Telefon 162-72.*

Kérjen árjegyzeket

KERETFÜRÉSZEK

FAMEGMUNKÁLÓ GÉPEK
ERŐGÉPEK

Teljes telepek beszerzése, elhelyezése, tervezése
Szakvéleményezések Biztosítási becslések

LANGFELDER KÁROLY

okl. gépé-
mérnök, azelőtt a Langfelder V. gépgyár t.-tulajdonosa
BUDAPEST, V. KERÜLET, KÁRPAT UCCA 7/b. (16. III. 1.)

VIZI JENŐ

KÖRMENDI FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND (VAS MEGYE)

*Ajánl a legolcsóbb napiáron szavatolt magas
csiraképességű erdei, fekete-, luc-, vörös- stb.
fenyőmagvakat, továbbá frissster-
mésű akác-, juhar-, kőris-, gledics-, éger- stb.
lombfamagvakat, mint
frisstermésű alma-, körte-, cseresznye-, mahaleb-,
myrabolán- stb.*

gyümölcsmagvakat

Fenyőmagpergetőtelepünk, mint ilyen, a legnagyobb Magyarországon
Nagyobb szükséglet esetén külön előnyös árajánlattal szolgálunk

Távíratl cím: „Vizi, Körmend”

(2. IX. 6.)

Szakvizsgázott, erős, egészséges, nős, egygyermekes, 35 éves erdőőr, ki gyermekkorától hercegi erdészethetben a legnagyobb megelégedésre szolgált, az erdészet legmesszebbmenő követelményeinek megfelel, jó vadász és dúvad-irtó. Apró- és nagyvad-tenyésztésben legnagyobb jártassága van. Csónakázni kitűnően tud. Hercegi és grófi jó szolgálati bizonyítványokkal, kitűnő írással rendelkezik, jelenleg állásban van, de állását bármikor elhagyhatja. Erdőőri, főerdőőri vagy vadász állást keres azonnali vagy későbbi belépésre. Bemutatkozásra megy. Szíves megkeresést kér: Varga József erdőőr, Albertfalva, Pest megye.

(15. I. 1.)

200.000 drb 1 éves **csertőlgy**, 350.000 drb 1 éves **fekete fenyő**, 600.000 drb 1 éves **erdei fenyő**, 260.000 drb 1 éves **luc fenyő**, 180.000 drb, 2 éves erdei és fekete fenyő, 100.000 drb 1 éves amerikai kőris, 60.000 drb 2 éves iskolázott amerikai kőris, 20.000 drb 3 éves iskolázott amerikai kőris, egymillió drb akác 1 és 2 éves, két éves magági thuja orientális 60.000 brb, viragos kőris-suháng 1000 drb kapható **Keiner Rezső** erdőmérnöknel Gödöllőn, Gizella u. 11.

(17. I. 1)

Vizsgázott erdőőr 1925 április 24-i belépésre kerestetik. Írásbeli ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, Nagyrécei uradalomhoz, Nagyréce, Zala megye intézendők.

(8. II. 1.)

Tölgy, kőris, juhar, szil, éger, bükk; cser és gyertyán haszonfa 1925. évi február hó 26-án eladásra kerül. Bővebb felvilágosítást nyújt postabélyeg beküldése ellenében a miskolci m. kir. erdőigazgatóság. (13. I. 1.)

Fiatal, fekete, simaszőrű, fajtiszta nőtény tacsót megvételre keresek. Zamaróczy, Miskolc, Sodronygyár. (14. I. 1.)

Tavaszi erdősitésekhez 100.000 darab 2 éves kocsánytalan tölgyesemete volna szállítandó. Ajánlatokat a minőség megjelölésével a püspöki uradalmi erdőhivatal kér február 24-ig Vácra. (11. I. 1.)

Nős, fiatal, szakvizsgázott erdőőr állást keres. Jó bizonyítványokkal rendelkezik, az erdőőri teendők minden ágában, faméretezésben jártas. Cím: Forró György erdőőr, Kaposszentjakab, Somogy megye. (7. II. 2.)

Hazai ipar és termelés

Köszegi
Fenyőmagpergetőgyár
(Köszeg, Vas megye)

ajánl tavaszi vetésre legmagasabb csiraképességű

**tűlevelű-, lombfa- és
gyümölcsmagvakat,
erdei csemetéket,
erdeifenyő-, feketefenyő-, lucfenyő-, thujamagot.**

1924. évi toboztermésből saját modern berendezett magpergetőnkben pergettük ki és azok magas csiraképességeért teljes szavatosságot vállalunk.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Magyarország legnagyobb magpergetőgyára

Pontos és telkiismeretes kiszolgálás

Akác- és kőriscsemetéiből nagy készlet

Erdőgazdasági szakiskolát végzett intelligens — erdész jelenleg kötött forgalmú birtok központi beosztottja — jeles képesítéssel és referenciákkal, külső-belső gyakorlattal magán uradalomnál önálló vagy beosztott állást keres. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek. (4. II.3.)

Erdőőri és vadőri iskolát végzett egyén állást keres azonnali belépsére. Cim a kiadóhivatalban. (19. III. 1.)

FARAGÓ BÉLA

**ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS
ÉS ERDÉSZETI CSEMETETELEPEK
ZALAEGERSZEG**

SZÁLLÍT

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI FENYŐMAGVAKAT

ú. m.: pinus sylvestris, pinus austriaca, picea excelsa, larix europea, abies pectinata, pinus strobus, pinus Banksiana stb., továbbá lomblevelű, ú. m.: akác, gleditschia, juhar, éger, szil, magasköris, amerikai köris és egyéb magvakat, valamint mindenféle hazai és külföldi gyümölcsmagvakat. Erdészeti csemetetelepeim a békeviszonyoknak megfelelően átalakítottak s mindenféle tű- és lomblevelű csemeték szállítására képesek. — Üvegházi és szabadföldi rőzsák nagy választékban. —

Árjegyzékkel, vagy kívánatra külön árajánlattal készséggel szolgálók.

CÉGEM VÁLTOZATLANUL FENNÁLL!

A Faragó Béla cég csemetetelepei ma is tulajdonomat képezik, azok még csak időlegesen sem mentek át más tulajdonába, hanem mindenkör a Faragó Béla cég kizárólagos tulajdonát képezték. Minden ezzel ellenkező állítás, hirdetés valótlan s csak a nagyérdemű közönség megrögzöttetésére szolgál.

FARAGÓ BÉLA

(10. III. 1.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi II. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Csillinger János</i> . Kivezető út	39
<i>Dr. Fehér Dániel</i> : A fák növekedésére vonatkozó újabb vizsgálatok	46
<i>Irodalom</i>	60
<i>Matusovits Péter</i> Fanemdivatok	61
<i>Egyesületi közlemények</i> : I. Az O. E. E. felterjesztése az 1923: XVIII. t. c. végrehajtásának mellőzése tárgyában. — II. Az O. E. E.-nek a m. kir. pénzügyminiszterhez intézett felterjesztése a forgalmiadó reformja tárgyában	64
<i>Hivatalos közlemények</i> : Felhívás a tavaszi államvizsga tárgyában	73
<i>Különlélek</i> : Elvi jelentőségű jogerős döntés nyugdíjvalorizáció ügyében — Beszámoló a f. évi február 4-én tartott választmányi ülésről — Halálozás — Az „Alföldi erdőtelepítési szaktanács“ ülése — Köszönetnyilvánítás — A „Faluszövetség“ gyulai kiállítása	74
<i>Hirdetések</i>	I-VI

